

Amatérští titulkáři a jejich podíl na počítačové kriminalitě

Michaela Křížová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela KRÍŽOVÁ**
Osobní číslo: **H118152**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Amatérští titulkáři a jejich podíl na počítačové kriminalitě**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na počítačovou kriminalitu a její dopad na společnost;
- na hledání odpovědi na otázku, proč a jakým způsobem některé internetové skupiny porušují zákon;
- na vliv sociální pedagogiky na problematiku počítačového pirátství.

Součástí práce bude realizovaný kvalitativní výzkum zaměřený na názory, hodnoty a zvyky uzavřené sociální skupiny působící na internetu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Čermák, J. Internet a autorské právo. Praha: LINDE, 2001.

Jirovský, V. Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, vírech a trojských koních bez tajemství. Praha: GRADA, 2007.

Karaganis, J. Media Piracy in Emerging Economies. Canada: Social Science Research Council, 2011.

Kříž, J. Ochrana autorských práv v informační společnosti. Praha: LINDE, 1999.

Matějka, M. Počítačová kriminalita. Praha: COMPUTER PRESS, 2002.

Smejkal, V. Internet a §§§. 2., aktualizované a rozšířené vydání Praha: GRADA, 2001.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Jilčík

Katedra společenských věd

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

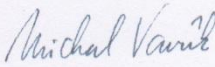
Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí ústavu

Mgr. Michal Vavřík, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

MICHAELA KRÁČOVÁ
.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 14. 2. 2014

.....
Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce *Amatérští titulkáři a jejich podíl na počítačové kriminalitě* se zabývá činností uzavřené sociální skupiny, která působí na internetu. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy, které se k této komunitě pojí, je zde zpracována historie titulkářů, konkrétní formy počítačové kriminality a právní normy, které s touto skupinou souvisí. Praktickou část pak tvoří kvalitativní výzkum. Cílem práce je zmapovat konkrétní sociální skupinu působící na internetu a odhalit skutečnou míru porušování zákonů. Při realizaci výzkumu bylo využito několika zdrojů. Nejpodstatnější bylo zúčastněné pozorování a polostrukturované rozhovory s několika členy sociální skupiny.

Klíčová slova:

Amatérští titulkáři, počítačová kriminalita, sociální skupina, internetová komunita, autorská práva, warez.

ABSTRACT

The bachelor thesis *The funsubbers and their share of cyber crime* deals with activities of a closed social group that operates on the Internet. The theoretical part explains the terms that are associated with this community. There is a history of funsubbers, specific forms of cyber crime and legal standards, that are related to this group in this part. The practical part comprises of a qualitative research. The aim is to map a particular social group operating on the Internet, and discover the actual rate of breaking the law. In the implementation of the research were used several sources, the participant observation and interviews with several members of the social group were the most important.

Keywords:

Funsubbers, cyber crime, social group, internet community, copyright, warez.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Tomáši Jilčíkovi za věcné připomínky a rady při zpracování bakalářské práce.

Mé poděkování patří také rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu podporovali. Moc si této pomoci vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 AMATÉRŠTÍ TITULKÁŘI.....	11
1.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
1.2 ČINNOST AMATÉRSKÝCH TITULKÁŘŮ	13
1.3 HISTORIE AMATÉRSKÝCH TITULKÁŘŮ	14
2 POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA	17
2.1 POČÍTAČOVÉ PIRÁTSTVÍ	17
2.2 WAREZ.....	18
2.3 AMATÉRŠTÍ TITULKÁŘI A PC KRIMINALITA.....	20
3 PRÁVNÍ NORMY	22
3.1 DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ.....	22
3.2 MEZINÁRODNÍ BOJ S PADĚLATELI.....	23
3.2.1 SOPA.....	23
3.2.2 ACTA.....	24
3.3 AMATÉRŠTÍ TITULKÁŘI A AUTORSKÝ ZÁKON	25
3.4 SOUDNÍ SPORY	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ PRÁCE	30
4.1 CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
4.2 DRUH VÝZKUMU	31
4.3 METODY SBĚRU DAT	32
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	33
4.5 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT	34
5 VÝZKUM.....	35
5.1 SBĚR DAT S POMOCÍ ZÚČASTNĚNÉHO POZOROVÁNÍ.....	35
5.1.1 Titulkové servery	35
5.1.2 Titulkáři z Nextweek.cz	36
5.1.3 Amatérští titulkáři a televizní vysílání	39
5.1.4 Spojení amatérských titulkářů s počítačovými piráty	40
5.2 ZHUŠTĚNÝ POPIS VÝSLEDKŮ POZOROVÁNÍ	41
5.3 SBĚR DAT POMOCÍ POLOSTRUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ.....	42
5.4 ZHUŠTĚNÝ POPIS VÝSLEDKŮ ROZHovorŮ.....	53
5.5 ZHUŠTĚNÝ POPIS ANALÝZY TEXTŮ	54
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58

ÚVOD

Když se dnes člověk rozhlédne kolem sebe, obklopuje ho mnoho přístrojů a technických vymožeností, které mu neuvěřitelným způsobem usnadňují všechno, co dělá, ať už se jedná o pracovní záležitosti, nebo volný čas. Vývoj technologií postupuje kupředu mílovými kroky, a věci, o kterých jsme mohli v dětství jenom snít, se během několika posledních let stávají skutečností. Stačí se zaměřit na způsoby komunikace před dvaceti lety a teď. Dnes má každý člověk v kapse mobilní telefon a v tašce notebook nebo tablet, díky kterým může komunikovat s příbuznými nebo přáteli na druhé straně světa prostřednictvím internetu.

Právě internet je v současnosti jedním z hlavních fenoménů, který lidé ke komunikaci s ostatními využívají. Usnadňuje práci téměř každému. Prostřednictvím e-mailové schránky můžeme odesílat a přijímat poštu, ale i menší datové soubory. Ke komunikaci využíváme sociální sítě, na internetu dokážeme dohledat informace, které potřebujeme, pobavíme se u sledování filmů nebo poslouchání hudby, a dokonce přes něj můžeme ovládat i svůj bankovní účet. Většina lidí už si život bez internetové sítě nedokáže představit.

Ale stejně jako reálný život má i internet svá úskalí. Anonymita, kterou poskytuje, vyvolává v lidech pocit, že se v takovém prostředí mohou dopouštět čehokoliv a jsou v podstatě nepostížitelní. A tak se s rozvojem internetu rozvíjí i počítačová kriminalita. Neustále se objevují další nové formy, které běžným uživatelům znepríjemňují život a pachatelům přinášejí vytoužený zisk. Anonymita ale nemusí sloužit jen jako prostředek k páchání něčeho protizákonného. Mnoho lidí oceňuje možnost, že si mohou na internetu vytvořit novou identitu, se kterou pak následně přispívají do diskuzí, komunikují na sociálních sítích, anebo hrají hry s dalšími spoluhráči, které znají také jen pod jejich přezdívkou. Stejně jako si dříve děti hrávaly v různých partách, tráví dnešní mládež čas u počítače, kde vyhledává přátele, kteří mají podobné zájmy. Tak vznikají menší sociální skupiny, které vyznávají společné hodnoty, dodržují svá vlastní pravidla a tráví společně volný čas, jen už je nepotkáme na ulicích, jako tomu bylo dřív. Přirozeným prostředím těchto skupin je internet. Ten dokáže během jediného okamžiku překonat kilometrové vzdálenosti, které jednotlivé členy skupiny ve skutečnosti dělí, a tak jim umožní sdílet společné koníčky a aktivity.

Jednou takovou skupinou jsou i amatérští titulkáři. Jejich činnost se může zdát poněkud kontroverzní a mnoho lidí je spojuje s internetovým pirátstvím, warezem a porušováním

zákonů. Je to ale skutečně tak? Opravdu se titulkáři podílí na počítačové kriminalitě v tak velké míře? Cílem této práce je odhalit pravdu o této sociální skupině. V teoretické části se pokusím zjistit, jak vlastně takzvaný „fansubbing“ vznikl, kde jsou jeho počátky a jak rozšířený ve skutečnosti je. Zmapujeme celou komunitu těchto lidí, zblízka se podíváme na jejich činnost, hierarchii, pravidla a názory. Přiblížíme si druhy kriminality, které jsou s touto skupinou spojovány, a pokusíme si vyjasnit, jaké postavení tato skupina na internetu má. Praktická část práce se pak zaměřuje na menší skupinku českých amatérských titulkářů, kteří působí pod hlavičkou vybraných webových stránek. S pomocí pozorování a rozhovorů si utvoříme obrázek o jejich názorech a postojích, a pokusíme se odhalit, co přesně vede tyto lidi k tomu, aby se věnovali právě titulkování. Díky shrnutí zjištěných údajů získáme ucelenější pohled na problematiku amatérských titulkářů a jejich propojení s počítačovou kriminalitou. A vzhledem k tomu, že se touto sociální skupinou prozatím nikdo podrobně nezabýval, mohou být získané informace využity nejen k tomu, abychom si udělali lepší obrázek o tom, kdo vlastně amatérští titulkáři jsou, ale také mohou posloužit i k výchovným účelům.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 AMATÉRŠTÍ TITULKÁŘI

Fenomén amatérských titulkářů se stává poslední dobou poměrně rozšířenou záležitostí. Stále více lidí vyhledává možnost shlédnout filmové a televizní novinky v původním znění s titulky, a tak se uchylují ke stahování videosouborů z internetu. Znalost anglického jazyka mezi obyvateli České republiky ale zdaleka není na takové úrovni, aby dostatečně rozuměli anglickému originálu, a proto využívají amatérsky vyrobené titulky, které překládají čeští fanoušci filmů a seriálů. Komunita amatérských titulkářů se neustále rozrůstá, což způsobuje právě vzrůstající poptávka po jejich práci. Kdo ale titulkáři ve skutečnosti jsou?

Představy uživatelů, kteří jejich práci stahují, se značně různí. Ve většině případů převládá názor, že se jedná o studenty, kteří mají dostatek volného času, ovládají práci s počítačem a jejich znalost angličtiny je na velmi vysoké úrovni. Podle komentářů v různých internetových diskuzích je tedy průměrný titulkář student ve věku mezi 18 a 25 lety, svobodný, bez závazků, s kladným vztahem k informačním technologiím. Obecný názor ale ještě nemusí být pravdivý.

Veřejnost také vnímá titulkáře jako někoho, kdo se systematicky podílí na počítačové kriminalitě. Uživatelé je považují za důležitý článek počítačového pirátství a vnímají je jako nedílnou součást komunity, která produkuje warez.

S pomocí vlastního pozorování a prostudováním dostupných zdrojů jsem získala následující informace, které problematiku amatérských titulkářů trochu více objasní.

1.1 Vymezení základních pojmů

S činností amatérských titulkářů je spojeno několik termínů, kterým běžný počítačový uživatel neznalý dané problematiky, jen stěží porozumí. Na počátku je tedy nutné zmínit ty nejpodstatnější, aby bylo možné se v tomto tématu snadněji orientovat.

Zřejmě nejdůležitějším termínem je **fansubbing**. Právě toto anglické slovo označuje amatérský překlad filmového díla, ze kterého se díky přesnému časování vytvoří titulky. Českým ekvivalentem je tedy výraz *amatérské titulkování*. Jedná se o složeninu dvou anglických slov – *fan*, česky fanoušek nebo nadšenec, a *subbing*, což znamená titulkování. Z tohoto slova se odvozuje další termín, **fansubber**. Ten označuje člověka, který tuto činnost provádí (*titulkář*).

Výsledkem činnosti amatérských titulkářů jsou dva typy titulků. Jedny jsou takzvané **hard subs**, neboli **hard subtitles**. Jedná se o titulky, které jsou vloženy přímo do obrazu filmu. Následně je tedy není možné odstranit, ani dodatečně pozměnit. K vložení titulků přímo do obrazu slouží několik počítačových programů, které jsou volně ke stažení na internetu. K neznámějším patří například *VSO ConvertXtoDVD* nebo *Avidemux*.

Další formou titulků jsou **soft subs**, neboli **soft subtitles**. Takové titulky tvoří samostatný datový soubor, který se při přehrávání musí spustit společně s videosouborem. Ve většině případů se jedná o textový soubor s koncovkou SRT (SubRip) nebo SUB (MicroDVD). Jejich spuštění umožňuje většina počítačových přehrávačů. Buď je možné textový soubor k videu manuálně přiřadit, nebo stačí, aby byly video soubor a titulky v jedné složce, oba pod stejným názvem, pouze s rozdílnou koncovkou, a přehrávač titulky automaticky otevře sám. Formát SRT v současné době přehrává i většina DVD přehrávačů a rekordérů, takže si mohou uživatelé vychutnat film nebo seriál přímo na velké obrazovce své televize. Nutno dodat, že ani výrobci techniky nezůstávají pozadu, a tak už se na trhu běžně objevují chytré televize s připojením na internet a možností přehrát video soubory včetně titulků například z flashdisku. Tento typ titulků má jednu velkou výhodu. Je možné kdykoliv provést jakékoliv opravy a úpravy až přímo textu nebo v časování.

Přesné **časování** pak zajišťuje, že se přeložené věty budou objevovat ve správnou chvíli, a divák tak uvidí text v okamžiku, kdy ho postava ve filmu skutečně říká. Špatné časování dokáže zážitek z filmu zcela zničit. Pokud se titulky předbíhají nebo opoždějí, divák je během krátké chvíle zmatený a velice brzy od sledování takového pořadu upustí.

Dalším důležitým termínem, který titulkáři velice často používají, je **verze**. Ta souvisí s warezovými skupinami. Ty na internet nahrávají video soubory, které získaly buď přímo z vysílání televizních stanic, nebo z DVD a BluRay disků. Každá warezová skupina má své označení (např. LOL, KILLERS, 2HD atd.), se kterým vydávají vlastní rip¹ daného pořadu. Občas se stane, že vyjde několik verzí daného filmu nebo dílu seriálu a tyto verze se něčím podstatným liší. Může to být nevystřižená reklama uprostřed videa, zkrácené úvodní nebo závěrečné titulky apod. Když pak vzniknou titulky na verzi, kde zůstala uprostřed filmu reklama, nesedí časování zároveň na verzi, kde je tato reklama vystřižená. Proto se titulkáři předem domlouvají, na kterou verzi budou překlad provádět.

¹ Rip – druh nelegálně sdílených kopií filmových děl. Liší se kvalitou videa (Např. CamRip – film je natočený kamerou přímo v kinosálu, DVDRip – jedná se o kopii filmu přímo z DVD, BRRip – kopie z BluRay disku atd.)

V případě, že vyšlo několik verzí daného pořadu, nebo existuje několik různých ripů, u kterých se liší např. FPS², provádějí titulkáři tak zvaný **přečas**. Většinou se o něj stará člověk, který se věnuje i samotnému časování. Někdy je označován jako **časovač**. Vezme původní verzi titulků, jejichž části ve speciálním programu posouvá tak, aby přesně seděly na druhou verzi. Výsledné titulky přejmenuje podle druhé verze, aby bylo jasně patrné, na kterou z nich titulky sedí.

1.2 Činnost amatérských titulkářů

Význam titulkování poslední dobou neustále narůstá. „*Paradoxní je, že na jedné straně filmoví distributoři uvádějí, že na dabovanou verzi stejného filmu přijde do kina výrazně více diváků než na verzi titulkovanou, ale na druhou stranu se šíří fenomén amatérského titulkování a tyto amatérské titulky (v kombinaci s nelegálně šířenými kopiemi filmů) podle všeho využívá stále více spotřebitelů, kteří dabing nevyžadují.*“ (Pošta, 2011, 2012, s. 8-9)

Činnost amatérských titulkářů je v podstatě jednoduchá. Poté, co se na internetu objeví nový film nebo epizoda seriálu, přeloží veškeré dialogy, repliky přesně načasují a vzniklé titulky v jejich mateřském jazyce zpřístupní dalším divákům. Ti pak díky nim mohou sledovat nové díly svých oblíbených seriálů pouze s několikahodinovým zpožděním oproti divákům zahraniční televize, která pořad původně odvysílala, nebo si užít filmovou premiéru očekávaného trháku jen s malou prodlevou oproti prvnímu uvedení v zahraničí.

Titulkáři se snaží, aby byl jejich překlad co možná nejlepší a technicky skvěle zpracovaný. K tomu jim pomáhají různé počítačové programy, které jim umožňují pracovat nejen s textem, ale zároveň i s časováním. Mezi českými titulkáři patří k nejoblíbenějším *Subtitle Workshop*, *Subtitle Edit* a *Subtitle Tool CZ*. Tyto programy jsou volně ke stažení na internetu, a tak se může stát titulkářem doslova každý.

Filmoví distributoři jsou stále přesvědčeni o tom, že si český divák raději vybere dabing než titulky, jako tomu bylo ještě před několika lety. Proto jim připadají titulky na médiích v podstatě nepotřebné. A vzhledem k tomu, že se snaží co nejvíce snížit náklady na výrobu DVD, často se stává, že překlad titulků nezadávají profesionálům, ale vytváří je lidé, kteří nemají o pravidlech titulkování nejmenší ponětí. Proto nebývá výjimkou, „*že titulky vytvořené amatéry (fansubbery) jsou mnohdy přinejmenším*

² FPS – snímková frekvence, která udává rychlost, s jakou se při přehrávání videa zobrazují jednotlivé snímky. (Wikipedia, 2014)

po technické stránce kvalitnější než „profesionální“ titulky na DVD.“ (Pošta, 2011, 2012, s. 9)

Někteří titulkáři vytváří titulky samostatně, jiní se sdružují do skupin, které pracují společně. Všichni ale mají hlavní cíl, a tím je vybudovat si v této komunitě dobré jméno. Většina z nich se snaží, aby byl jejich nick³ spojován s co možná nejlepší kvalitou překladu a technickým zpracováním titulků. Není snadné propracovat se mezi titulkářskou špičku, která bedlivě sleduje dění v této komunitě a všímá si nových talentovaných kolegů. Dá se říci, že titulkování berou jako časově velice náročný koníček, který jim poskytuje možnost zdokonalovat znalost cizího jazyka, dělat něco pro ostatní a v neposlední řadě získat uznání filmových fanoušků a ostatních titulkářů. I přesto, že u překladu titulků k jednomu dílu seriálu běžně tráví několik hodin svého volného času, jedná se o činnost naprosto dobrovolnou bez jakéhokoliv finančního nebo materiálního ohodnocení. Jedinou odměnou jsou tak poděkování fanoušků v komentářích pod vydanými titulky, nebo již zmíněná prestiž v rámci sociální skupiny.

1.3 Historie amatérských titulkářů

Jedny z prvních amatérských titulků začaly vznikat v USA kolem roku 1989. Jednalo se téměř výhradně o titulky k japonským filmům anime.⁴ V té době se mezi běžné uživatele rozšířily počítače Commodore Amiga a Apple Macintosh, s pomocí kterých bylo možné vložit přeložené titulky přímo do filmu. K takovému vytvoření hard subtitles ale bylo třeba ještě další speciální zařízení, tzv. genlock.

„Tento přístroj synchronizuje příchozí videosignál z VHS s výstupem z počítače, což umožní překrývání obrazu titulky v reálném čase. Výsledek se zaznamenával na další videokazetu, která se pak s pomocí kopírování a půjčování dostávala k dalším fanouškům. V polovině 90. let umožnil tento systém téměř dokonalé sladění titulků s mluveným dialogem.“ (Leonard, 2005, s. 8-9)

Součástí takových titulků bylo i oznámení, že tento produkt není na prodej, ani ho není možné vypůjčit za peníze, a že ve chvíli, kdy na území Spojených států získá některá společnost oficiální licenci, přestane se tato kopie dál šířit. Tím titulkáři naznačili, že si jsou vědomi porušování autorských práv. Dobře věděli, že by si za takovou činnost neměli

³ Nick – internetová přezdívka

⁴ Anime – označení japonských animovaných filmů, které jsou zpracovány tzv. technikou manga. (Wikipedia, 2014)

nechat platit a sami nabádali fanoušky, aby si zakoupili oficiální verzi, jakmile se na jejich území objeví.

Takovéto nelegální kopie mezi sebou fanoušci šířili pomocí poštovních zásilek. Na adresu titulkářské skupiny, kterou si mezi sebou potají sdělovali, odeslal fanoušek nadepsanou a ofrankovanou obálku s prázdnou videokazetou a požadavky, které filmy a seriály si přeje nahrát. Titulkáři pak jeho „objednávku“ vyřídili a v jeho vlastní obálce mu kazetu odeslali na uvedenou adresu. (Leonard, 2005) Tento systém byl pro titulkáře a jejich distributory poněkud nákladný. Původní originál filmu byl na tehdejší poměry dost drahý a návratnost nákladů na jeho zakoupení se v podstatě rovnala nule. Kromě financí ale museli řešit i další otázku. Ve Spojených státech nebylo příliš mnoho lidí, kteří by dokázali překládat z japonštiny do angličtiny, a tak se nezdálo, že si titulkářská skupina z vlastních zdrojů platila profesionálního překladatele, který jim udělal anglický přepis dialogů, a ten pak titulkáři upravili a načasovali. Tím se náklady na výrobu amatérských titulků o hodně zvýšily. A aby zachovali ucházející kvalitu videa, potřebovali k jeho nahrávání velmi dobré vybavení, které také nebylo zadarmo. Fanoušci si pak sami původní nahrávku dál kopírovali, což se značně podepisovalo na kvalitě záznamu. (Jenkins, 2006)

Příchod moderních počítačů a programů titulkářům práci výrazně usnadnil. Už není třeba žádné další vybavení, počítač je to jediné, co je při tvorbě titulků nutností. I nadále musí mít titulkář k dispozici kopii originálního videosouboru, ale vzhledem k rozšíření a častému využívání internetu je velice snadné nějaký získat. Pokud jde přímo o japonské anime filmy, běžně se objevují na nejznámějších japonských peer-to-peer⁵ sítích, odkud si je může stáhnout v podstatě každý. K dispozici je několik titulkovacích programů, které mají různé funkce pro úpravu titulků, a tak je jen na každém překladateli, aby si vybral, se kterým z nich se mu bude pracovat nejlépe. Jejich funkce usnadňují časování, přecházení na jiné verze, některé obsahují i automatický slovník, který pak pomáhá při překladu. Samozřejmostí je i přehrávání videosouboru. Překládat, aniž by titulkář viděl video, sice není nemožné, ale takové praktiky výrazně snižují kvalitu výsledného překladu.

V současné době má každý uživatel počítače a internetu možnost vytvořit si vlastní titulky k oblíbenému filmu nebo seriálu. V Americe se titulkování omezuje pouze na japonské a korejské anime filmy. Většina filmové produkce vzniká právě ve Spojených státech, a tak

⁵ Peer-to-peer – označení počítačové sítě, kde mezi sebou komunikují přímo jednotliví uživatelé bez nutnosti připojení na centrální server. (Wikipedia, 2013)

nemají další anglicky mluvící země potřebu vytvářet vlastní titulky. V zemích, kde ale angličtina k úředním jazykům nepatří, se komunita fansubberů značně rozrůstá. Ať už se jedná o Itálii, Německo, Brazílii, Rumunsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko nebo Českou republiku.

2 POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA

Počítačová kriminalita, neboli kyberkriminalita, je termín označující takové trestné činy, které nějakým způsobem souvisí s použitím moderních technologií, ať už se jedná o zločiny, které se s pomocí počítače páchají, nebo jsou proti počítačům zaměřené. S obrovským rozvojem používání internetu se rozšiřují také oblasti, ve kterých k těmto trestným činům dochází. Není to tak, že by internet přinesl nějaké nové formy trestných činů. V podstatě se jedná o obecně známé krádeže, obtěžování, šikanu, vydírání nebo neoprávněné užívání cizí věci. Pachatelé k nim ale využívají několika výhod, které jim, oproti reálnému světu, internet poskytuje. Mezi takové výhody patří především již zmíněná anonymita, ale také samotné prostředí sítě. Dá se říci, že na internetu neexistují hranice, a jeho uživatelé nemusí brát v úvahu ani mnohdy obrovské vzdálenosti, které je navzájem dělí. Není tedy žádnou výjimkou, když zločinecký gang na jedné straně světa okrade člověka na té opačné. (Jirovský, 2007)

O problematice počítačové kriminality se v poslední době hovoří stále častěji. Obecně je to téma nesmírně obsáhlé, které se každým dnem stále více rozrůstá. Stejně jako se s tímto druhem kriminality snaží společnost bojovat prostřednictvím různých zvláštních týmů, které tvoří zkušení odborníci na danou problematiku, i mezi hackery, piráty a dalšími pachateli internetových trestných činů se objevují noví vynalézaví jedinci, kteří zdokonalují své znalosti a hledají skryté slabiny celého systému. Ty pak následně chtějí využít ve svůj prospěch.

I když je počítačová kriminalita velice zajímavé téma, které se neustále mění a rozšiřuje, tato práce se zabývá komunitou amatérských titulkářů, a proto se zaměřím pouze na ty druhy internetové kriminality, které jsou s touto sociální skupinou obecně spojovány.

2.1 Počítačové pirátství

Jak už jsem zmínila v první kapitole, nejčastěji jsou amatérští titulkáři spojováni s počítačovým pirátstvím a warezem. Aby bylo možné udělat si jasný pohled na celou problematiku, je nutné si oba pojmy trochu více přiblížit.

Už samotný termín **počítačové pirátství** odkazuje na obecně známou činnost pirátů na mořích, kteří přepadali lodě, a bez dovolení si brali všechno, co pro ně mělo nějakou cenu. Velice výstižně celou problematiku ve své knize shrnul do několika vět Paul Craig.

„Piráctví je loupež a porušení autorských práv. Proto platí, že cokoli podléhá autorským právům, dá se ukrást, a rovněž skoro všechno, co stojí za autorskou ochranu, stojí za to ukrást.“ (Craig, Honick, & Burnett, 2008, str. 16)

Autorská práva jsou pro většinu lidí jen prázdný pojem. Běžně půjčujeme přátelům CD s hudbou, DVD s filmem, kopírujeme pro ně texty zpracované do zaměstnání nebo do školy. Mladí lidé si vyměňují písničky ve formátu MP3, což jim kromě internetu umožňují často používané technologie jako je bluetooth⁶. Ale nikdo z nás si zcela neuvědomuje, že tímto způsobem porušuje práva autorů původního díla. Počítačové piráti však tuto činnost provádějí cíleně a v obrovském měřítku. Nezáleží na tom, o jaké dílo se jedná. Piráti ho zkopírují a následně ho prostřednictvím vlastních distribučních kanálů zpřístupní dalším uživatelům. Když se podíváme na jejich činnost očima majitelů práv původního díla, jedná se o krádež, které se v reálném světě dopouští jen omezený počet jedinců, a za toto porušení zákona jsou také stíháni. V prostředí internetu však toto číslo neuvěřitelně narůstá. Anonymita, snadná dostupnost a neomezené další šíření těchto kopií v internetové síti vzbuzuje v lidech dojem, že se o žádnou krádež nejedná. Piráti také argumentují tím, že v případě krádeže v reálném světě daná věc majiteli zmizí, a tak už ji nemůže nadále užívat. Díky pirátství ale původní dílo nezmizí. Jen se více rozšíří mezi uživatele, a tak by měl majitel práv tento akt brát jako druh propagace díla. (Craig, Honick, & Burnett, 2008)

V případě současných technologií už ale tyto kopie nejsou pouhými kopiemi. Díky digitalizaci odpovídají svou kvalitou originálu, a dalším kopírováním k žádnému zhoršení nedochází. Počítačové pirátství je tedy nezákonná manipulace a následné sdílení autorsky chráněného díla prostřednictvím internetu. Tyto kopie jsou pak slangově označovány jako warez.

2.2 Warez

Toto označení je s největší pravděpodobností zkráceninou slova softwares, u kterého byla zaměněna poslední hláska „s“ za „z“. Tato technika se nazývá leetspeak⁷. Programy, tedy

⁶ Bluetooth je bezdrátová technologie, která umožňuje propojení dvou a více telekomunikačních zařízení. Následně je mezi nimi možno přenášet datové soubory.

⁷ Leetspeak, neboli eleet je jakousi alternativní abecedou anglického jazyka, kde se písmena nahrazují různými znaky nebo jinými písmeny, aby slovo znělo, nebo vypadalo foneticky. Používá se především na internetu, a nejčastěji se s ním setkáme při komunikaci počítačových hackerů. Příklad: původní anglické slovo wares se zapisuje jako warez nebo w4r3z. (Netlingo.com, 2010)

software, byly totiž první obětí počítačových pirátů. Následující informace jsem získala od člena jedné zahraniční warezové skupiny, který si ale nepřál být nikde uveden ani pod svým internetovým nickem. O vznik a distribuci nového warezu se starají warezové skupiny (**groups** neboli **grupy**). Ty také tvoří celou warezovou scénu nebo jen **scénu**. Každý člen takové skupiny má přesně daný úkol, který odpovídá jeho pozici. Celou ji vede **leader**. Ten má na starosti funkčnost skupiny. Sám také hledá a nabírá nové členy, kteří budou pro skupinu přínosem. Postup kopírování je následující. Na trhu se má objevit nějaký hodně očekávaný produkt (film, hra, software). Warezová skupina v čele s leaderem využije svých kontaktů k tomu, aby tento produkt získala ještě před oficiálním vydáním. Nebývá výjimkou, že jim tento produkt dodá někdo vysoce postavený z vydavatelské společnosti. Jedná se o takzvaného **suppliera** neboli *zásobovače*. Pokud se k dílu nedostanou tímto způsobem, najdou si jiný. Například krádež z továrny, kde se originální nosiče vyrábějí. Zásobovač ho pak nahraje na server skupiny označovaný jako **DUMP**. Jelikož už je dnes běžnou praxí, že se výrobce pokouší kopírování takových děl s pomocí systémů různých druhů ochrany zabránit, přichází na řadu další člen skupiny – **cracker** (někdy označovaný také jako **ripper**). Ten má za úkol tuto ochranu proti kopírování odstranit. U her a softwaru vytvoří takzvaný crack, který umožní jejich spuštění bez nutnosti použití originálního média. U filmů pak vzniká rip, který je v podstatě zkrácenou verzí originálního DVD. Tvoří ji zpravidla jen samotný film bez bonusů a možností přepnutí jazykové mutace nebo použití titulků. Když se mu to podaří, předá nový release⁸ i s crackem k dispozici dalšímu členovi skupiny na otestování, aby měli jistotu, že je výsledná verze produktu skutečně funkční. Když se neobjeví žádný problém, dostane se release na **TOPSITE**, což jsou velmi rychlé servery, na které se může připojit jen velice omezený počet uživatelů. Odtud se kopírují na další servery. Tyto pirátské kopie pak mezi uživatele dál šíří **uploaderi**. To jsou lidé, kteří je nahrávají na volně přístupná úložiště. V České republice jsou to například servery uloz.to, webshare.cz, czshare.cz a hellshare.cz. V zahraničí pak rapidshare.com, fileserve.com nebo rapidgator.com. Aby se nestávalo, že administrátoři těchto úložišť soubor smažou jako nelegálně šířený obsah, rozdělí se celý release s pomocí běžných archivačních programů (nejčastěji *WinRAR*) na několik částí, které uploaderi zaheslují, a tak se administrátor nemůže podívat na obsah souboru. Odkazy ke stažení takových souborů včetně hesel k jejich rozbalení se následně

⁸ Release – nově vytvořená a vydaná verze pirátské kopie autorsky chráněného díla.

zveřejňují na warez fórech, která jsou rozdělena do sekcí. Ty usnadňují návštěvníkům orientaci a umožňují snadnější vyhledávání.

Další formou distribuce pirátských kopií jsou P2P, neboli peer-to-peer sítě (*klient-klient* nebo *rovný s rovným*). V poslední době jsou stále populárnější. Díky BitTorrentovým klientům se soubory dále distribuují tak, že se celý datový přenos rozloží mezi všechny uživatele, kteří data stahují. Tím pádem klient stahuje, ale zároveň data odesílá, což se považuje za distribuci nelegálního obsahu, tudíž se jedná o porušení zákona. Uživatel, který data stahuje, ale ještě nemá dostahovaný celý soubor, se označuje jako **peer**. Ten, který už má kompletní soubor ve svém počítači a umožňuje tak stahování ostatním, nese označení **seed**. Čím více seedů je k dispozici, tím rychlejší zpravidla bývá i stahování. To ovšem neznamená, že peer žádná data dál neodesílá. Právě naopak. Ostatní uživatelé od něj mohou stahovat části souborů, které už on sám stáhnul.

Zastavit takto organizované skupiny a jejich činnost je téměř nemožné a někteří tvůrci už v podstatě na další protiakce rezignují. Názorným příkladem takové rezignace byli autoři polské PC hry *Zaklínač 2*. Vývojáři, firma CD Projekt, tušili, že ochrana výrazně zpomalí chod celé hry, což se také stalo. Hráči se okamžitě ozvali, a na hlavu vývojářů se snesla tvrdá kritika. CD Projekt ale zareagoval a v zájmu zákazníků ochranu odstranil. Výsledkem byl soudní spor s distributorem, firmou Namco Bandai, která je obvinila, že tak napomáhají nelegálnímu šíření díla, a způsobují jim velké finanční ztráty. Ředitel vývoje hry Adam Badowski se následně vyjádřil:

„Náš přístup k potlačení pirátství je začlenit do legální verze hry nadprůměrně kvalitní prvky. To znamená, že titul musí být nadprůměrný v každém ohledu: bezproblémové hraní a instalace, plná podpora, přístup k dalším službám a stahovatelnému obsahu. Proto jsme cítili, že DRM⁹ poškozuje především naše právoplatné zákazníky.“ (Loukota, 2011)

2.3 Amatérští titulkáři a PC kriminalita

Warezové grupy mají přesně rozdělené úkoly a hlavní role ve skupině. V jejich hierarchii, kterou jsem nastínila, jsou úkoly jednotlivých členů podrobně stanoveny. Na celém procesu se podílí i další lidé, kteří dodržují dané postupy a úkoly. Jak je to ale

⁹ DRM – Digital Rights Management – česky *Správa digitálních práv*, je systém protipirátské ochrany datových nosičů, prostřednictvím které se distributoři děl snaží zabránit jejich nelegálnímu kopírování. Tato technologie má však i mnoho odpůrců, protože zasahuje i do práv zákonných majitelů originálních disků a omezuje jejich užívání. Například není možné si vyrobit záložní kopii pro případ poškození disku apod.

s amatérskými titulkáři? Jsou přímou součástí počítačového pirátství? A pokud ano, v jak velké míře se titulkáři v tomto druhu kriminality angažují? Je možné srovnávat jejich podíl na šíření pirátských kopií autorských děl s takovými kauzami, jako byla ta, ve které figuroval uploader známý pod přezdívkou Nerez? Jednalo se o jeden z prvních případů počítačového pirátství, který se v České republice dostal až do soudní síně. Nerez patřil k hlavním administrátorům webu www.warcenter.cz. Policie ho obvinila ze sdílení minimálně 2066 autorsky chráněných děl, která nahrával na filehostingové servery. Filmoví distributoři vyčíslili ušlý zisk na 80 milionů korun. Vzhledem k tomu, že neměl z šíření těchto kopií žádný finanční prospěch a v minulosti neporušil žádný zákon, přihlédl soud i k těmto skutečnostem a odsoudil ho na 18 měsíců s podmíněčným odkladem na tři roky. Žádnou vzniklou škodu ale uhradit nemusel. (Čížek, 2012)

V praktické části práce se tedy pokusím zjistit, zda se amatérští titulkáři skutečně přímo podílí na šíření nelegálních kopií autorsky chráněných děl, a pokud se obecně známý pohled na tuto sociální skupinu potvrdí, s pomocí informací, které získám, je zařadím na konkrétní pozici v hierarchii počítačových pirátů. Taková tvrzení jsou ale zatím jen pouhými dohady. Jedná se o obecný názor uživatelů internetu, který ale není ničím doložen. Největší a zcela prokazatelný zásah do autorských práv ze strany titulkářů však spočívá přímo v jejich činnosti. K překladu a následné tvorbě titulků totiž využívají původní dialogy filmů a seriálů, na které se také vztahují autorská práva, i když se jedná jen o část díla, která je samostatně nepoužitelná. V následující kapitole se proto podrobněji zaměřím na zákonné normy, které titulkáři svou činností porušují.

3 PRÁVNÍ NORMY

Problematika autorských práv je v současné době velmi diskutované téma. Právě v souvislosti s činností titulkářů se na internetu poměrně často rozvíjí rozsáhlé debaty o tom, co všechno je chráněno autorským zákonem, kdo a jak ho svou činností porušuje, zda nejsou nastavená pravidla příliš přísná, a zda tyto obecně platné normy konkrétně ve filmovém a hudebním průmyslu nenahrávají spíše vydavatelským společnostem než autorům.

Pravdou zůstává, že se svět za posledních pár desítek let díky rozvoji technologií značně změnil, a pravidla, která byla v průběhu 19. a 20. století nastavena nejen v rámci jednotlivých států, ale i v mezinárodním měřítku, přestávají být účinná. Široká veřejnost volá po změně, a především mladší generace prosazuje radikální přehodnocení celé problematiky autorských práv a duševního vlastnictví.

3.1 Duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví je široký koncept, jenž zahrnuje několik typů zákonem upravených práv, která pramení z nějakého druhu duševní kreativity, nebo jsou jinak spojena s nápady a myšlenkami. V podstatě se tedy týká tvorby, výzkumu a dalších činností, které jsou jedinečné, původní a originální. V historii se s touto problematikou setkáváme poprvé ve středověku, kdy měl panovník možnost udělit takzvaná privilegia. Jednalo se o různé výsady, které za zásluhy získávala města. Ta měla poté výsadní právo například pořádat různé trhy, nebo vykonávat popravu apod. Díky precedentnímu právu začaly v 17. století v Anglii vznikat dokumenty, které určovaly, kdy podobný nárok vzniká. Prvním z takových dokumentů byl *Licensing Act* vydaný v roce 1662. Týkal se tehdejších nakladatelů, kteří mohli na základě tohoto dokumentu vydávat knihy pouze v případě, že získali královský patent. *Licensing Act* měl pouze omezenou platnost, která vypršela v roce 1695. K velkému zlomu došlo v roce 1709, kdy královna Anna vydala *Statute of Anne (Act for the Encouragement of Learning – Akt na podporu vzdělávání)*. Hlavní myšlenkou ale nebyla ochrana autora. Jednalo se spíše o formu cenzury. Každý vydavatel totiž musel získat na svou knihu zvláštní povolení, bez kterého ji nebylo možné vydat. Zároveň však byla podle Aktu i 14 let chráněna práva autora, pokud si je zaregistroval u příslušného úřadu. (Belšán, 2013)

3.2 Mezinárodní boj s padělateli

S příchodem kapitalismu si lidé začali uvědomovat, že je nutností ochránit toho, kdo něco vytvořil nebo vymyslel. Vzhledem k rychlému rozvoji vědy a techniky, se tato problematika netýkala už jen autorů literárních a uměleckých děl. Navíc intelektuální díla snadno překračují hranice různých států, a tak bylo nutné zjednodušit postupy, a domluvit se s ostatními zeměmi na vzájemném uznávání práv a povinností v oblasti duševního vlastnictví. Na konci 19. století se tak objevují první mezinárodní snahy o jejich vymezení a ochranu. První smlouvy, které odstartovaly mezinárodní snahy o ochranu duševního vlastnictví, byla *Pařížská* (1883) a *Bernská* (1886) *úmluva*. Jejich účelem bylo ustanovení dvou mezinárodních úřadů pro spolupráci v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví, a literárních a uměleckých děl. Ty se v roce 1893 spojily do jedné organizace BIRPI (*United International Bureaux for the Protection of Intellectual Property*).

V současné době hraje hlavní roli na poli mezinárodní koordinace v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví a autorských práv Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO - *World Intellectual Property Organization*), která je součástí OSN. (Chudý, Lichnerová, & Šušol, 2011)

Jednotlivé státy se i nadále pokouší vylepšit dosavadní zákony. Vznikají různé návrhy mezinárodních dohod, které by omezily, nebo by přímo zabránily pirátům v jejich činnosti. Nejaktivnější jsou v této činnosti Spojené státy americké. Veřejné mínění rozvířily především návrh zákona SOPA (*Stop Online Piracy Act*) a mezinárodní dohoda ACTA (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement*).

3.2.1 SOPA

Návrh zákona SOPA - *Stop Online Piracy Act* (Protipirátská dohoda) byl předložen americké Sněmovně reprezentantů 26. října 2011. Jeho hlavním účelem bylo zabránit dalšímu šíření počítačového pirátství. Navrhovaná řešení současné situace však měla kromě svých zastánců také mnoho odpůrců. Pokud by byl totiž zákon ve svém původním znění schválen, měl by federální soud možnost vydat rozhodnutí, na jehož základě by bylo možné zakročit proti všem webům, na kterých se nelegálně šířený obsah nachází, ale i proti takovým, které na něj pouze odkazují. (SOPA, 2011) Toto jednání by se ale dotklo i internetových vyhledávačů, jako jsou **Google** nebo **Wikipedia**. Dalším velice významným

problémem byla skutečnost, že i přesto, že se jedná o americký zákon, měl by dopad i na zahraniční zdroje. Americké soudy by totiž mohly vydat příkaz, na základě kterého by musel poskytovatel internetových služeb (provider) přesměrovat uživatele ze stránky, kde by se nacházel zakázaný obsah, na jinou, kde by našel uživatel vysvětlení, proč k tomu došlo. Celý návrh byl ve své podstatě velice kontroverzní a vyvolal velkou vlnu rozporuplných reakcí. Na jednu stranu se postavily vydavatelské společnosti a mediální korporace ABC, NBS nebo VIACOM, které návrh bez jakýchkoliv námitek okamžitě podpořily. Firmy, které působí na internetu, ho však braly jako příliš velký zásah do práv uživatelů. Proti návrhu se postavily například Wikipedia, Mozilla Corporation, Facebook, Microsoft nebo Apple. (Peterka, listopad 2011)

Internetoví uživatelé včetně zmíněných firem pořádali různé formy protestu. Odmítavé reakce, kritika a vzdor vedly k tomu, že politici nejprve termín projednávání zákona posunuli o dva týdny a následně ho odložili na neurčito. Předkladatel návrhu Lamar Smith poté prohlásil:

"Slyšel jsem vyjádření kritiků a беру vážně jejich obavy ohledně navrženého zákona, který se měl vypořádat s problémem internetového pirátství. Je jasné, že musíme znovu zvážit, jak." (Všetečka, 2012)

3.2.2 ACTA

Anti-Counterfeiting Trade Agreement neboli ACTA je mezinárodní dohoda, která má zabránit počítačovému pirátství v globálním měřítku. Její název (česky Obchodní dohoda proti padělatelství) však naznačuje, že by se měla týkat především zabránění padělání obchodních známek. ACTA začala vznikat už v říjnu roku 2007. Celá dohoda byla utajovaným dokumentem, ke kterému z počátku neměli přístup ani samotní poslanci jednotlivých států. Hlavním iniciátorem této dohody jsou Spojené státy americké a Japonsko. Věnuje se velice široké oblasti od padělání hmotného zboží, jako je například oblečení, až po informační technologie. Konečný text jeho tvůrci zveřejnili v roce 2011. Jedná se v podstatě o první smlouvu, která by měla zásadním způsobem omezovat možnosti užívání internetu. Na jejím základě by vznikla samostatná vedoucí organizace nezávislá na ostatních organizacích, jako jsou OSN, WTO nebo WIPO. Hlavním účelem dohody je potlačit nelegální kopírování autorsky chráněných děl. Postupy, které navrhuje, ale vyvolaly velice ostré reakce veřejnosti. Dohoda by například umožňovala na hranicích států kontroly osobních počítačů nebo mobilních telefonů, včetně paměťových médií jako

jsou flashdisky. ACTA navrhuje taková represivní opatření, která by měla svou přísností odradit piráty od jejich dalšího počínání. Jako formu trestu uvádí například možnost úplného odpojení od internetu. Reakce veřejnosti a především uživatelů internetu byly opravdu bouřlivé. Evropská unie odsouhlasila dohodu ACTA 16. prosince 2011. Vzhledem k tomu, že se nejedná pouze o obchodní dohodu, ale zasahuje i do trestněprávní sféry, bylo nutné, aby ji ratifikovaly všechny členské státy. (Peterka, prosinec 2011)

Česká republika souhlas podepsala 26. ledna 2012, ale už 6. února pozastavil ratifikaci premiér Petr Nečas s odůvodněním, že je nutné analyzovat dopady, které by dohoda na obyvatele České republiky měla, a prohlásil, že „vláda v žádném případě nepřipustí situaci, kdy by nějakým způsobem byly ohroženy občanské svobody a svobodný přístup k informacím.“ (Česká televize, © 1996-2014)

3.3 Amatérští titulkáři a autorský zákon

Stejně jako ostatní státy Evropské unie, má i Česká republika vlastní zákonné normy, které by měly chránit duševní vlastnictví jejích obyvatel. Předpisem, který přesně vymezuje autorská práva, je zákon č. 121/2000 Sb. O právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, zkráceně označovaný jako Autorský zákon. Je zcela nezpochybnitelné, že ho počítačovní piráti porušují naprosto bezostyšně, a to v mnoha ohledech. Jak je to ale s amatérskými titulkáři?

Právní pohled na činnost amatérských titulkářů není až tak jednoduchý, jak se na první pohled zdá. Pokud se někdo věnuje překladům filmových dialogů profesionálně, je vnímán jako autor, který má díky autorskému zákonu práva nejen osobnostní, jako například to, že bude jako autor uveden, ale také majetková. Licenci na své dílo pak podstupuje buď dabingovým a titulkovacím studiím, nebo distributorským firmám. V praxi se setkáváme s licenci výhradní nebo nevýhradní. V případě nevýhradní licence má autor i nadále možnost se svým překladem nakládat, a tudíž ho může poskytnout i dalším agenturám, pro které původně nebyl vytvořen. V případě výhradní licence přenechává svá majetková práva k překladu agentuře, která si ho objednala. Tento druh licence musí mít vždy písemnou formu, ve které jsou přesně stanoveny podmínky, za jakých se autor svých majetkových práv k překladu vzdává ve prospěch jiného subjektu. Licenci je také možné různě omezit, ať už pouze na určitý způsob využití, jako například v rámci filmového festivalu, nebo na časový úsek. (Pošta, 2011, 2012)

Důkazem reálného využití autorského zákona v praxi je přiložená kopie smlouvy mezi překladatelem dabingu a dabingovým studiem. (viz Příloha č. 1) Vzhledem k platnosti Zákona na ochranu osobních údajů byla část soukromých dat začerněna.

Amatérští titulkáři se sami považují za obdobu profesionálních překladatelů, a proto někteří z nich zastávají názor, že se vlastně žádného trestného činu nedopouští. Tvrdí, že je proces překladu natolik kreativní záležitostí, že se rozhodně nejedná o pouhý přepis dialogů, na které se vztahují autorská práva původního autora. Často je nutné upravovat realie tak, aby byly pochopitelné pro širokou veřejnost v jejich zemi. Musí přizpůsobit narážky na známé jevy a osobnosti ze zahraničí tak, aby čeští fanoušci pochopili podstatu dané myšlenky. A také je nutné upravit některé vtipy, aby byly pro fanoušky stejně humorné jako ty, které zvolili zahraniční tvůrci, i když mají pouze lokální charakter. Sami titulkáři říkají, že svému překladu musí „vdechnout duši“, protože kdyby pouze doslovně přeložili původní dialogy, veškeré jejich kouzlo by se zcela vytratilo. Jejich překladem tedy vzniká nové autorské dílo. Pravdou ovšem zůstává, že na rozdíl od profesionálních překladatelů, nemají svolení původního autora, aby s jeho dílem mohli jakkoliv nakládat.

Dalším oblíbeným argumentem amatérských titulkářů je § 38 autorského zákona, který se týká licence pro zdravotně postižené, kde se říká, že lze vytvořit rozmnoženinu autorsky chráněného díla zcela legálně v případě, že bude tato kopie využita pro potřeby zdravotně znevýhodněných občanů. Další podmínkou je absence jakéhokoliv hospodářského prospěchu. (Ministerstvo kultury, © 2007)

Amatérští titulkáři se pokouší svou činnost legalizovat tvrzením, že jejich titulky ve skutečnosti pomáhají sluchově postiženým. V obecné rovině by se dalo říci, že mají pravdu. Titulky dělají ve svém volném čase, bez nároku na jakoukoliv odměnu, a když je použije nedoslýchavý nebo neslyšící člověk, určitě mu pomohou pochopit, co se ve filmu nebo v seriálu děje. Titulky, které by byly vytvořeny právě pro osoby s takovým handicapem, by ale musely obsahovat i přepis zvuků (bouchnutí dveří, zvonění telefonu apod.), který by těmto lidem ještě více přiblížil děj. Další zvláštností je také barevné odlišení textu titulků podle postav, aby bylo jasně patrné, kdo hovoří i ve chvíli, kdy postava není v záběru. Právě takové titulky vznikají na zahraničním serveru www.addic7ed.com, kde si mohou anglicky mluvící lidé stáhnout titulky k nejnovějším filmům a seriálům s úpravou pro neslyšící. U českých titulkářů se s touto konkrétní variantou setkáváme pouze sporadicky. Z rozhovoru s titulkářem, který na internetu působí

pod nickem Araziel, ale vím, že se i v řadách místních překladatelů o této možnosti živě diskutuje. K tomuto tématu se vyjádřil následovně:

„Server www.neXtWeek.cz se o problematiku tvorby titulků pro sluchově postižené dlouhodobě zajímá. Prozatím jsme ve fázi plánování a sestavování týmu, který by takové titulky vytvářel, protože jejich tvorba podléhá přísným normám. Proto se snažíme kontaktovat sluchově postižené fanoušky filmů a seriálů a upřesnit si s nimi jejich potřeby, aby pro ně takové titulky měly vůbec nějaký smysl.“

Pokud by překladatelé ze zmíněného serveru své plány skutečně zrealizovali, jejich titulky by se daly považovat za výjimku, kterou autorský zákon umožňuje.

Dalším argumentem titulkářů bývá i tvrzení, že produktem jejich činnosti je pouze textový soubor, který sám o sobě nemá žádný význam. Když si uživatel otevře soubor s koncovkou SRT, skutečně se jedná pouze o text, který sám o sobě ztrácí smysluplnost. Bez obrazu jsou titulky pro diváka naprosto bezcenné. To ovšem nic nemění na tom, že titulkáři k překladu použili původní dialogy, aniž by měli souhlas autora. O míře provinění titulkářů a o jejich trestu by musel rozhodnout nezávislý soud.

3.4 Soudní spory

Zatímco se ve světě i v České republice stále častěji objevují informace o probíhajících soudních sporech s počítačovými piráty, podobné zprávy o souzených amatérských titulkářích bychom hledali marně. Sami titulkáři označují svou činnost za jakousi šedou zónou. A podle vyjádření jednatele firmy, která provozuje server www.titulky.com, Martina Kroulíka, nemají zcela jasno ani právníci. Několikrát s nimi danou problematiku konzultoval, a jak sám říká...

„Syntézou jednotlivých právních názorů lze dojít k několika závěrům. Soudní spor ohledně práv a vyčíslení nějaké škody zatím v ČR neproběhl a není možné odhadnout, komu by dal soud za pravdu, popř. jakou by určil společenskou nebezpečnost.“

V zahraničí jsou na tom amatérští titulkáři velice podobně. V souvislosti s jejich činností se mi podařilo objevit pouze jediný případ, do kterého se zapojili právníci. Jednalo se o kauzu, která probíhala v roce 2004. Majitel autorských práv k japonským anime filmům, firma Media Factory, požádala americké skupiny amatérských titulkářů, kteří k jejich filmům vytvářeli anglické titulky, aby je stáhli ze všech webových stránek, kde byly volně dostupné. Následně kontaktovala titulkáře tokijská advokátní kancelář, která firmu Media

Factory zastupovala, s žádostí, aby okamžitě ukončili výrobu amatérských titulků k jejich pořadům. Většina skupin na tuto žádost reagovala tím, že přestala vytvářet překlady k titulům, ke kterým vlastnila autorská práva firma Media Factory. Hlavním důvodem k právním krokům byla ale především skutečnost, že titulkáři prostřednictvím svých webů šířili i celé filmy. (Leinen, 2004)

V České republice mají amatérští titulkáři také své vlastní webové stránky, ale na většině z nich uživatelé odkazy ke stažení videosouborů nenajdou. I přesto mezi návštěvníky největšího titulkářského serveru u nás www.titulky.com před nedávnem zavládla panika poté, co jeden z distributorů – společnost Falcon – respektive jeden z jejích zaměstnanců požádal, aby administrátoři odstranili z databáze české a slovenské titulky k filmům, na které Falcon vlastní práva. Administrátoři této žádosti vyhověli a titulky skutečně smazali. Poslední požadavek přišel zhruba před rokem. Od té doby se žádný zástupce distributora neozval. Podle informací, které mi sdělil jednatel firmy, která server provozuje, si tento člověk zřídil živnostenské oprávnění. Hlavní náplní jeho činnosti je vyhledávání a nahlašování děl, na která mají práva distributoři. V současné době už se nezabývá amatérskými titulky, ale zaměřil se na nelegálně šířené pirátské kopie filmů na největších českých úložištích, jako je uloz.to apod.

Amatérští titulkáři jsou mezi českými fanoušky filmů a seriálů žádaní. Zjistit podrobnější informace o tom, jak skupina funguje, kdo jsou její členové, a jaký mají názor na problematiku autorských práv, je však poměrně obtížný úkol. Většina titulkářů trvá na přísném zachování anonymity a k ožehavým tématům se vyjadřují velice zdrženlivě. Výzkumu tohoto fenoménu se prozatím ve větší míře nikdo nevěnoval. Já osobně se domnívám, že je komunita amatérských titulkářů velice zajímavé téma, a proto jsem zrealizovala kvalitativní výzkum, který by měl objasnit prozatím utajené aspekty této sociální skupiny.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ PRÁCE

Nejprve by bylo vhodné, abych konkrétně vymezila svou pozici výzkumníka, a tak objasnila, z jakého pohledu se na zkoumaný subjekt zaměřuji. Se skupinou amatérských titulkářů jsem v kontaktu již několik let. Nejprve se jednalo o formu spolupráce při vytváření fanouškovských webových stránek, později jsem si přímo vyzkoušela, co jejich činnost obnáší. Tato skutečnost měla při výzkumu jak kladný, tak i záporný vliv. Ke kladům rozhodně patří to, že jsem díky předchozí spolupráci s některými členy měla usnadněný přístup k sociální skupině, a tím pádem nebylo obtížné získat požadovaná data. K záporům by se dala počítat skutečnost, že by mé vztahy se členy skupiny mohly ovlivnit výzkum, protože nebudu schopná oprostít se od soukromých pocitů k těmto lidem, což se promítne i do výsledků. Této situaci jsem se snažila zabránit tím, že jsem se zaměřila i na členy skupiny, se kterými jsem nikdy nebyla v kontaktu, a nemáme spolu z minulosti naprosto žádné vazby. Díky tomu jsem mohla porovnat nasbírané údaje jak od známých, tak i neznámých titulkářů, a to mi poskytlo objektivnější pohled na celou problematiku. Kromě toho i Strauss a Corbinová uvádějí, že osobní zkušenost výzkumníka může mít pozitivní dopad při výzkumném snažení. (Strauss & Corbinová, 1999)

O působení amatérských titulkářů na internetu se toho ví poměrně málo. Žádná studie se prozatím českým titulkářům nevěnovala, což byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla pro výzkum právě v jejich řadách. Pokusím se zmapovat činnost této sociální skupiny. Podrobněji se zaměřím na páchání počítačové kriminality, se kterou je tato skupina obecně spojována. Pokud se předpoklad o jejich účasti na kyberkriminalitě potvrdí, bude možné výsledky této práce použít jako pilíř pro kvantitativní výzkum, který by přesněji zmapoval, na jakých typech počítačové kriminality a v jaké míře se amatérští titulkáři podílejí.

4.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu je zmapovat komunitu českých amatérských titulkářů, jejich činnost, postoje a názory. Dále objasnit jejich spojení s počítačovými piráty a kyberkriminalitou obecně. Získané informace poslouží k objasnění jednoho z fenoménů poslední doby, odhalí motivaci, která tyto jedince vede k jejich činnosti, a poskytnou tak dostatek údajů, které bude možné využít při výchovném působení na generaci současné mládeže, aby se naučila přenášet morální hodnoty i do virtuálního světa.

Celá problematika je natolik rozsáhlá, že není možné během jediného výzkumu pokrýt všechny aspekty tohoto tématu. Proto jsem se při stanovení výzkumných otázek zaměřila především na základní témata, která souvisí konkrétně s počítačovou kriminalitou, a do pozadí jsem tak odsunula obecná témata, to znamená postup práce, pravidla skupiny a podobně, o kterých jsem se z důvodu přiblížení tématu stručně zmínila v teoretické části práce. Zároveň tak vzniká prostor pro další možné zkoumání, které může objasnit jiné aspekty této sociální skupiny.

Jako hlavní výzkumnou otázku jsem si tedy stanovila:

Jakým způsobem se čeští amatérští titulkáři podílí na počítačové kriminalitě?

Celé téma je nutné podrobněji prozkoumat, abych se postupně dostala k jádru problému. Proto jsem si stanovila několik dalších výzkumných otázek, které mi pomohou celou problematiku lépe pochopit. Hledala jsem tedy odpovědi i na následující otázky:

- V.O. 1: Odpovídá obecná představa o amatérských titulkářích realitě?
- V.O. 2: Co je motivuje k jejich činnosti?
- V.O. 3: Jak amatérští titulkáři pohlížejí na autorská práva?
- V.O. 4: Co pro titulkáře znamenají morální hodnoty v kyberprostoru a v realitě?

4.2 Druh výzkumu

Vzhledem k tomu, že v rámci zmiňované sociální skupiny ještě žádný výzkum neproběhl, a její interní pravidla, přístupy a názory nejsou obecně známé, rozhodla jsem se pro kvalitativní výzkum. K získání potřebných údajů se jako nejvhodnější jevil etnografický přístup, ale hned na počátku jsem narazila na poměrně závažný problém. Amatérští titulkáři působí pouze v prostředí internetové sítě a snaží se co nejvíce chránit svou anonymitu. Část titulkářů, u kterých jsem si během let naší spolupráce získala důvěru, souhlasila i s osobní schůzkou, ale druhá část, se kterou jsem neměla žádné vazby, tuto možnost striktně odmítala. Ve snaze tento problém vyřešit jsem se zaměřila na již realizované výzkumy sociálních skupin, které působí v kyberprostoru. Některé z nich využily metodu takzvané *netnografie*. Tento přístup se ukázal pro dané téma jako ideální.

Při kvalitativním výzkumu s etnografickým přístupem se vychází ze základních pravidel, ke kterým patří sběr dat přímo v terénu, kdy se výzkumník účastní se svým zkoumaným

subjektem běžných činností, a mapuje jeho postoje, názory a činnost v jeho přirozeném prostředí. Netnografie vychází ze stejného principu, ale ke sběru dat využívá moderní technologie.

Důležitou součástí takového výzkumu je, aby probíhal naprosto přirozeným způsobem, a proto musí být i to, jak zkoumaný subjekt poskytuje údaje výzkumníkovi, pro informanta naprosto přirozené. Není tedy možné, aby výzkumník nutil sledované jedince používat při netnografickém výzkumu například sociální síť Twitter, když ji konkrétní subjekt v běžném životě vůbec nepoužívá. Výzkumník se musí maximálně přizpůsobit potřebám zkoumaných jedinců. Navíc s nimi musí neustále udržovat kontakt.

S netnografickým přístupem přišel jako první v roce 1995 Dr. Robert V. Kozinets, který se v té době věnoval antropologii. Ve svých knihách vysvětluje, že jednou z hlavních zásad etnografie je adaptabilita. To znamená, že se přizpůsobuje novým situacím. Právě tento bod využil Kozinets k tomu, aby etnografii přenesl do prostředí internetu. Říká totiž, že netnografie je etnografie, která se přizpůsobila složitostem našeho současného, technologicky vyspělého, sociálního světa. (Kozinets, 2009)

Právě proto, že se komunikace mezi lidmi stále častěji přenáší do prostředí internetu, vzniká tak nový prostor pro výzkumy skupin, ke kterým by se výzkumník za okolností spojených s reálným světem vůbec nedostal.

4.3 Metody sběru dat

Aby byla zajištěna validita sesbíraných dat, využila jsem tři výzkumné metody. Tento postup, kdy se k ověření zjištěných údajů použije několika zdrojů, se nazývá triangulace. Díky tomu, že data pochází ze tří zdrojů, by se mělo zabránit tomu, aby se negativně projevíly například moje osobní vazby (jako výzkumníka) ke známým amatérským titulkářům (zkoumaným subjektům), ale také možné snaze členů sociální skupiny o upravení poskytovaných údajů, aby ve výsledku působili lepším dojmem.

První metodou, kterou jsem zvolila, je **zúčastněné pozorování**. Vzhledem k tomu, že se tato metoda využívá především u jevů, které prozatím nejsou podrobně prozkoumány, ale také v případě, že se jedná o uzavřenou skupinu, která nikomu mimo ni výzkum neumožní (Hendl, 2005), jevila se tato metoda v mém případě jako ideální.

Výzkumník pouze nezapisuje zjištěná data a nepozoruje ostatní, ale sám se aktivně účastní života skupiny a podílí se na všem, co její členové podnikají. Díky tomu naváže pevnější vazby se zkoumanými subjekty, a tak má možnost dostat se až k jádru dané problematiky.

„Hlavní skupinu metod sběru dat v empirickém výzkumu tvoří naslouchání vyprávění, kladení otázek lidem a získávání jejich odpovědí.“ (Hendl, 2005, str. 164)

Proto jsem zvolila jako druhou metodu sběru dat rozhovory. Abych se soustředila především na své výzkumné otázky, zvolila jsem formu **polostrukturovaného rozhovoru**. Předem jsem si připravila několik otázek k danému tématu, které jsem následně pokládala účastníkům výzkumu. Pořadí otázek nebylo předem dané, a pokládala jsem je v závislosti na tématu, které jsem s respondenty právě probírala. Po celou dobu měli možnost odmítnout odpovědět na kteroukoliv otázku, ale mohli také sami dál rozvíjet debatu, pokud je navozené téma více zaujalo, nebo pokud jsem měla nějaké doplňující otázky. Výhodou polostrukturovaných rozhovorů oproti strukturovaným, je větší flexibilita, zároveň se ale díky předem připravené ose vyhodnocují lépe než rozhovory nestrukturované. (Reichel, 2009).

Polostrukturované rozhovory jsem realizovala prostřednictvím internetové sítě s využitím různých programů a aplikací. Mezi nejčastěji používané patřil e-mail, Facebook, nebo komunikační programy ICQ a Google Talk.

Abych si ověřila, že respondenti během rozhovorů neupravují své výroky tak, že by jejich odpovědi mohly zkreslit výsledky výzkumu, provedla jsem navíc ještě **analýzu textů**, při které jsem se zaměřila na názory, které členové této sociální skupiny publikují na svých internetových blozích.

4.4 Výzkumný vzorek

Komunita titulkářů se sdružuje pod hlavičkami několika webových stránek. Během výzkumu jsem narazila na jistou rivalitu mezi těmito skupinami, a abych zabránila možnému konfliktu a zkreslení údajů, oslovila jsem jednu konkrétní skupinu - titulkáře, kteří provozují webové stránky www.nextweek.cz. Jsou mezi nimi jak jedinci, kteří se této činnosti věnují už několik let a mají velké množství zkušeností, tak i noví titulkáři, kteří teprve začínají. Účastníci se zcela dobrovolně rozhodli, zda se výzkumu budou účastnit, nebo nikoliv. S některými z nich jsem v kontaktu už několik let, s jinými jsem nikdy nekomunikovala a nemám o nich žádné bližší informace.

Pozorování skupiny titulkářů z Nextweek.cz trvá už od konce roku 2012, kdy svůj web založili poté, co část z nich odešla z webu www.edna.cz. Tato skupina mě přijala mezi sebe, zasvětila mě do provozu webu a překladu titulků, a vysvětlila mi, jak celá česká titulkářská scéna funguje.

4.5 Metody zpracování dat

Během dlouhodobého zúčastněného pozorování jsem získala velké množství údajů, které bylo nutné nejprve zredukovat, protože se týkaly amatérských titulkářů v komplexním měřítku. Proto jsem se zaměřila pouze na data, která souvisela s problematikou počítačové kriminality, provedla jsem jejich analýzu a její výsledky jsem následně zapsala formou zhuštěného popisu.

Polostrukturované rozhovory jsem vyhodnotila následovně. Vzhledem k využití netnografie byly všechny rozhovory v písemné formě, tudíž nebylo nutné provádět transkripci. Několikrát jsem si získaná vyjádření pečlivě přečetla. Protože se rozhovory zabíraly různými tématy, bylo nutné provést segmentaci, při které jsem texty roztrídila na části, které mají společné znaky. Následně jsem použila otevřené kódování, prostřednictvím kterého se mi podařilo sesbíraná data analyzovat.

Jak uvádějí Strauss a Corbinová, každý výrok umožňuje výzkumníkovi novou dedukci, na základě které může ovlivnit směr dalšího shromažďování dat. To poté vede k zobecnění a k pokusům o testování výroků. Díky neustálému opakování tohoto procesu je nakonec výzkumník schopen vymezit základní pojmy a jejich vzájemné vztahy. Prostřednictvím této metody se hodnotí nejen naše vlastní názory na danou problematiku, ale i názory cizí, což může vést ke zcela novým objevům. (Strauss & Corbinová, 1999)

Po procesu kódování jsem pokračovala kategorizací, kdy jsem vytvořila samostatné kategorie, do kterých jsem části rozhovorů přiřazovala na základě vzájemného porovnávání a podobnosti. Konečné výsledky jsem opět shrnula ve zhuštěném popisu.

Poté jsem si prohlédla blogy některých členů skupiny amatérských titulkářů, zaměřila jsem se na vyjádření, která se týkala problematiky tvorby titulků, porušování autorských práv, nebo počítačové kriminality. Zjištěné údaje jsem následně s pomocí komparace porovnávala s výroky titulkářů, které uvedli během rozhovorů, a výsledek jsem znovu zapsala formou zhuštěného popisu.

5 VÝZKUM

5.1 Sběr dat s pomocí zúčastněného pozorování

5.1.1 Titulkové servery

Čeští titulkáři se sdružují pod hlavičkou několika webových stránek. Většinou se nejedná jen o titulkový server, ale jeho provozovatelé vytváří i tematické stránky, které se věnují aktuálním seriálům a filmům. Tam fanoušek nebo běžný uživatel nalezne nejnovější informace, propagační videa, postery, rozhovory s herci, obsahy starších epizod a všechno, co se seriálu jen trochu týká. Mezi takové weby patří například www.serialzone.cz, která vystupuje hlavně jako seriálová databáze. Serialzone.cz se zaměřuje především na psaní zpráv a novinek. Jejich překladatelská základna ale není příliš velká, takže pokrývá pouze zlomek seriálové produkce. Proto se administrátoři pokouší vyjednat spolupráci s dalšími překladateli, kteří vytvářejí titulky pro jiné weby, aby je mohli umístit i na své stránky, a tím databázi postupně doplňují. Obsah stránek mohou tvořit i samotní uživatelé, musí jen dodržovat vnitřní pravidla serveru, mezi která patří i zákaz zveřejňování odkazů ke stažení pirátských kopií filmů a seriálů. Tímto zákazem se Serialzone.cz distancuje od nelegálního sdílení autorsky chráněných děl.

Další velkou seriálovou databází je www.edna.cz. Tento název sdružuje velké množství fanouškovských seriálových webů, kde si návštěvník přečte podrobné informace o daném seriálu, postavách, hercích a epizodách, a to vše v odpovídajícím designu. Na každé stránce také nechybí sekce s amatérskými titulky. Ještě v nedávné době bylo možné na serveru Edna.cz nalézt také odkazy, které návštěvníkům zprostředkovaly stažení videosouborů. Jedním z hlavních přispěvatelů byl uživatel s nickem Martinit, který také díky své činnosti postoupil v hierarchii webu až na pozici webmastera. Poté, co se o jeho osobu začala zajímat policie, byly všechny jeho zveřejněné odkazy na webu smazány, a v současné době panuje na Edna.cz stejný zákaz jako na Serialzone.cz.

Poměrně nový projekt, který se teprve postupně rozvíjí, je www.nextweek.cz. Na rozdíl od Edna.cz se prozatím jedná o titulkářský web. Jeho zakladateli jsou amatérští titulkáři, kteří původně působili právě na webu Edna.cz. Když se začal ubírat směrem, který se jim příliš nelíbil, (roli sehrálo i stále častější zveřejňování odkazů ke stažení videosouborů) rozhodli se odejít a nadále se věnovat tomu, co je baví, tedy tvorbě titulků. Právě na té celý tento web stojí, a jeho provozovatelé si zakládají především na jejich kvalitě. Tu zaručuje

několikanásobná kontrola před jejich vydáním, o kterou se starají nejzkušenější titulkáři. I tento projekt se časem rozroste, a fanoušci se dočkají seriálových webů, kde najdou kromě titulků i další informace. Tvůrci webu však rozhodně nepočítají s možností, že by zveřejňovali odkazy, které by uživatelům umožňovaly stahování nelegálně šířených autorsky chráněných děl. I zde platí nepsané pravidlo, že si každý uživatel musí videosoubor, ke kterému titulkáři vytvoří české titulky, nalézt sám bez jejich pomoci.

Největší počet titulkářů a samozřejmě i amatérských titulků nalezne uživatel na serveru www.titulky.com. Právě zde se sdružuje největší množství titulkářů, mezi kterými jsou i ti, kteří jinak působí na výše zmíněných webových stránkách. Jedná se o nejrozsáhlejší databázi amatérských titulků v České republice a na rozdíl od fanouškovských webů, jsou zde velkou měrou zastoupeny nejen titulky seriálové, ale i filmové. Svou činnost zahájil server v září 2004. V současné době se jeho návštěvnost pohybuje okolo 50 tisíc unikátních návštěvníků denně a počet zobrazení za stejnou dobu se blíží 250 tisícům. K dnešnímu dni je na serveru Titulky.com zhruba 146 tisíc amatérských titulků. Proč tento server vůbec vznikl, okomentoval jeho provozovatel následovně:

„V době vzniku serveru (r. 2004) neexistoval, žádný centralizovaný server, kde by bylo možné titulky nahrávat a stahovat. Překladatelská komunita byla roztržštěná, existovalo jen pár menších webů. Cílem bylo vytvořit jednotný server, který by se zaměřoval na české a slovenské titulky. Od začátku šlo o nekomerční záležitost. Zájem o nový titulkový server byl tak, pro mě nečekaně, velký, že první tři roky se stále řešil výkonnější a výkonnější webhosting, serverhosting a datahousing. Do roku 2010 se každý rok přibližně zdvojnásobil počet uživatelů.“

Celý systém uploadování titulků je ošetřen proti nahrávání warezu. Konkrétně v pravidlech serveru se přímo uvádí:

„Maximální velikost souborů je omezena, takže je zbytečné pokoušet se na server nahrát celé filmy, různý warez apod.“ (Pravidla: Titulky.com, ©2004)

5.1.2 Titulkáři z Nextweek.cz

Hlavní jádro amatérských titulkářů, kteří působí pod hlavičkou webu Nextweek.cz, původně překládalo pro server Edna.cz. Po neshodách, které byly následkem rozdílných názorů na vedení celého serveru a jeho dalšího působení, část titulkářů odešla. Protože je ale titulkování jejich velkým koníčkem, rozhodli se vybudovat nový projekt.

Po počátečních problémech s technickým zajištěním spustili na konci roku 2012 nové webové stránky. Hierarchie na jejich webu je následující. Hlavním administrátorem je titulkář, který vystupuje pod nickem Araziel. O jednu příčku níž pak zastávají pozici administrátora webu dvě titulkářky, Clear a Miki226. Dá se říci, že jsou to tři nejzkušenější amatérští titulkáři, kteří na webu působí, a kromě toho, že zajišťují i technický chod webu, dohlížejí také na kvalitu vydaných titulků. Na další pomyslné příčce jsou korektoři. To jsou titulkáři dostatečně zkušení na to, aby mohli dohlížet na řadové překladatele, opravovat jejich chyby, eventuálně jim vysvětlit, co dělají špatně. Posledním stupínkem, ovšem tím nejpodstatnějším, jsou řadoví překladatelé. Mezi nimi je možné nalézt úplně začátečníky, uživatele, kteří si chtějí jen vyzkoušet, jak titulky vznikají, titulkáře, kteří překládají pouze příležitostně, ale i ty, kteří se překladům věnují zcela pravidelně. Nextweek.cz se specializuje především na seriálovou tvorbu.

Z mého bližšího pozorování vyplývá, že se zástupci webu Nextweek.cz také distancují od veřejného sdílení autorsky chráněných děl. Na žádosti uživatelů o zveřejnění odkazů ke stažení videosouborů reagují odmítavě, a pokud se některý z dalších návštěvníků webu odváží zveřejnit buď v diskuzi pod články, nebo v jejich shout boxu¹⁰ přímý odkaz ke stažení pirátské kopie filmu nebo seriálu, okamžitě tyto linky nekompromisně mažou.

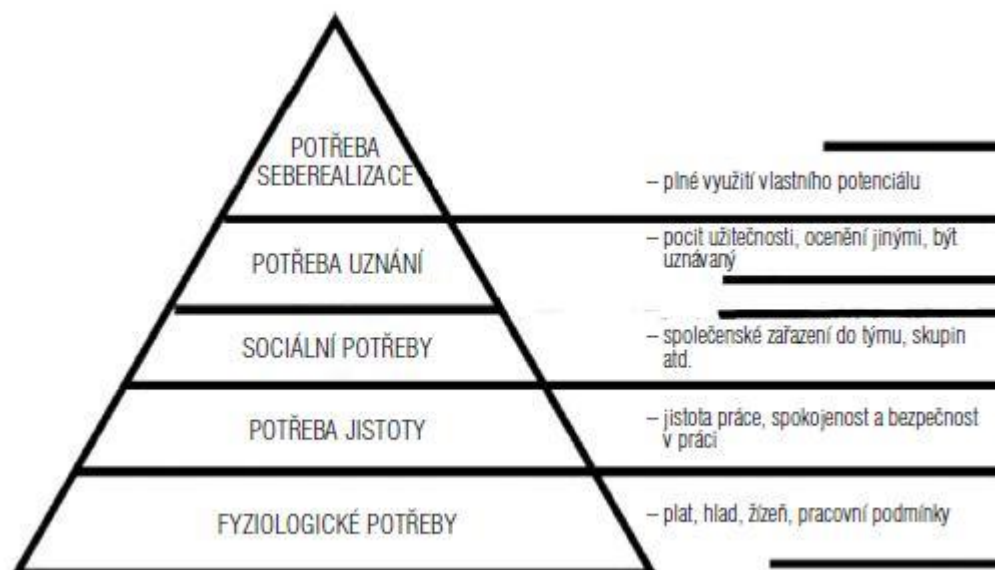
K celé problematice autorských práv se staví velice zodpovědně. Na svých stránkách odmítají jakoukoliv formu propagace nebo nabádání k dalšímu nelegálnímu šíření autorsky chráněných děl. Jako na autory pohlížejí i sami na sebe, protože je překlad titulků jejich výtvozem. Clear průběžně kontroluje největší česká úložiště, a v případě, že nalezne videosoubor, do kterého jsou na pevně vloženy titulky (hard subs) kohokoliv z webu Nextweek.cz, nahlásí obsah jako nelegální a požaduje jeho odstranění. Sami titulkáři totiž své titulky nekládají přímo do videosouborů, ale k dispozici dávají pouze textový soubor s načasovanými titulky. Hlášením takových souborů v podstatě brání dalšímu šíření nelegálních kopií nejen děl titulkářů z webu, ale také pirátských kopií videosouborů.

Pokud jde o samotnou činnost titulkářů a její právní stránku, zastávají titulkáři z tohoto webu názor, že se jedná o takzvanou šedou zónu. Vědí, že na dialogy seriálů se vztahují stejná autorská práva jako na ostatní části audiovizuálního díla, a že nemají k překladu souhlas autora. Na druhou stranu si překlad filmu může vyzkoušet kdokoliv, aniž by

¹⁰ Shout box – prostor na webových stránkách, kde mohou návštěvníci diskutovat nebo komunikovat přímo s administrátory webu, nebo i mezi sebou.

nějaký zákon porušil. Právní problém je právě v šíření takového díla. Z tvorby titulků však nemají žádný materiální zisk.

Pro titulkáře jsou amatérské titulky velkým koníčkem, kterého se nechtějí jen tak vzdát. Pokud jde o motivaci, hovoří se v jejich řadách o lásce k filmům a seriálům, dlouhým čekacím dobám, než je konkrétní seriál uveden v České republice, ale také o potřebě zdokonalení se v cizích jazycích, uznání řadových uživatelů internetu a především členů jejich sociální skupiny. Když tyto názory porovnáme s Maslowovou pyramidou potřeb, (viz obrázek č. 1) zjistíme, že se titulkáři svou činností pokouší naplnit především vyšší potřeby. Vzhledem k tomu, že se nejedná o výdělečnou činnost, musí ty fyziologické uspokojit jiným způsobem. Amatérské titulky jim neposkytnou ani pocit bezpečí, který bývá především v kompetencích rodiny. Další stupeň ale souvisí s příslušností do sociálních skupin, a tou amatérští titulkáři rozhodně jsou. Umí se o své nové členy postarat, a zkušenější členové skupiny se jim pokouší předat své získané dovednosti.

Obrázek č. 1 - Maslowova pyramida potřeb (zdroj: www.QMProfi.cz)

Další stupeň se týká potřeby uznání, což potvrzují názory titulkářů, když sami hovoří o dobrém pocitu z toho, že jim běžní uživatelé děkují. Poslední stupeň pyramidy tvoří potřeba seberealizace. Tu u titulkářů naplňuje zdokonalování znalostí cizího jazyka. Většina titulkářů tvrdí, že se díky amatérským překladům výrazně zlepšili jak v mluveném, tak i psaném projevu. Navíc tuto skutečnost mohou potvrdit i z vlastní zkušenosti. Poté, co jsem si vyzkoušela amatérský překlad titulků k několika americkým seriálům, sama jsem

pozorovala výrazné zlepšení, ať už se jednalo o slovní zásobu, větné fráze nebo schopnost rozumět dialogům pouze z poslechu.

5.1.3 Amatérští titulkáři a televizní vysílání

V internetových diskuzích se velice často řeší, jakým způsobem vlastně amatérští titulkáři ovlivňují vysílání televizních stanic. Nezúčastněný divák, který podrobněji nezná problematiku amatérských titulkářů ani výroby českého dabingu, by se mohl domnívat, že vliv titulkářů na sledovanost televize musí být zákonitě negativní. To alespoň vyplývá z některých internetových debat. Také komentáře fanoušků seriálů a filmů svědčí především o tom, že se raději podívají na původní anglické znění s amatérskými titulky, než na dabovanou verzi pořadu. Ale vzhledem k tomu, že se v titulkářské komunitě pohybují už delší dobu, byla jsem sama svědkem toho, že dabingová studia sama oslovila některé amatérské titulkáře, aby jim pomohli vylepšit kvalitu českého dabingu tím, že poupraví profesionální překlad a výrazy tak, aby byli skalní fanoušci seriálu maximálně spokojeni. Tato možnost se většinou volí v případě kultovních seriálů. Kdybych měla uvést konkrétní příklady, jednalo se například o seriál Hvězdná brána (Stargate), nebo komediální seriál Teorie Velkého třesku (The Big Bang Theory), na kterém se přímo podílí jeden z amatérských titulkářů z webu Nextweek.cz.

Výjimkou není ani situace, kdy jsou studia s prací amatérského titulkáře natolik spokojena, že mu nabídnou trvalou spolupráci, a z amatéra se tak stane profesionál, který se pak oficiálně podílí na tvorbě českého dabingu nebo titulků. Jedním z nich je právě Araziel, který se profesionálními překlady živí už několik let.

Abych získala podrobnější informace o vlivu činnosti titulkářů na sledovanost televizních stanic a mohla tak zhodnotit negativní vlivy jejich činnosti, oslovila jsem dva zástupce televize Prima. Tuto televizi jsem zvolila z toho důvodu, že na svých třech kanálech vysílá největší množství úspěšných zahraničních seriálů. Navíc se její vedení nebálo zariskovat a prosadilo si u některých pořadů vysílání jak s českým dabingem, tak i s titulky, aby televize vyhověla právě fanouškům, kteří chtějí slyšet původní hlas jejich oblíbených herců. O názory jsem požádala šéfredaktora redakce skladby programu a dlouhodobého plánování RNDr. Zdeňku Chrzovou a dramaturga dabingu Václava Pateru. Na otázku co si myslí o amatérských titulkářích a o jejich činnosti, mi Zdeňka Chrzová odpověděla:

„Upřímně, respektuji práci a entuziasmus těchto lidí. Některé amatérské titulkáře využíváme i v profesionální rovině, spolupracujeme s nimi.“

Dramaturg Václav Patera odpověděl na stejnou otázku následovně.

„Komunita amatérských překladatelů je velmi specifická. Jsou to lidé (převážně studenti), kteří překládají oblíbené seriály ve volném čase a v podstatě bez nároku na honorář. Na druhou stranu, co může být lepším indikátorem kvality než to, že je tomu někdo ochotný věnovat spoustu svého volného času? Jsem přesvědčený, že každá televize sleduje internetovou komunitu fanoušků seriálů a podle obliby může dokonce brát ohled na to, které seriály a filmy bude chtít v budoucnu sama vysílat.“

Následně jsem se zajímala o to, zda má činnost amatérských titulkářů negativní vliv na sledovanost našich televizí. Zdeňka Chrzová na tento dotaz odpověděla, že si nic takového nemyslí, protože tomu neodpovídá poměr počtu stažených titulků a výsledné sledovanosti pořadů. Pan Patera tento názor podpořil, když se vyjádřil následovně:

„Podle mě snižuje počet diváků, kteří by sledovali pořady v originálním znění s titulky. Na druhou stranu tak vzniká skupina fanoušků seriálu, kteří jej potom sledují i v televizi s českým dabingem, a kteří mohou i svému okolí seriál doporučit. Pokud jde o konkrétní čísla, existuje jen velmi málo výjimek, které by mohly konkurovat sledovanosti pořadu v televizi. Když porovnáme počet stažení českých titulků k jednomu dílu seriálu za celou dobu, kdy se na internetu objevily, se sledovaností toho samého dílu v televizním vysílání, opravdu jen velmi zřídka dosáhneme nějakých porovnatelných hodnot. Z tohoto titulu podle mě činnost amatérských titulkářů zájmy televizí nijak zásadně neohrožuje.“

Z těchto vyjádření vyplývá, že zástupci televize nepovažují amatérské titulkáře za hrozbu, která by nějakou zásadní měrou ovlivňovala jejich práci a výsledky sledovanosti. Naopak běžně využívají produkty jejich činnosti a mapují dění v této komunitě. Díky tomu mohou následně požádat o jejich služby i v profesionální rovině.

5.1.4 Spojení amatérských titulkářů s počítačovými piráty

Zjistit, zda se některý z titulkářů aktivně podílí na počítačovém pirátství je v případě pozorování poměrně obtížný úkol. Vzhledem k tomu, že většina z nich používá na internetu svůj jedinečný nick, vycházela jsem z předpokladu, že se pod stejným jménem přihlašují i na warezová fóra. Postupovala jsem tedy tak, že jsem se zaregistrovala na těch nejznámějších a s pomocí vyhledávání, které tato fóra umožňují, jsem zkoušela dohledat nicky amatérských titulkářů, kteří jsou součástí výzkumného vzorku. Následně jsem vyhodnotila přehledy statistik, které jsou u každého registrovaného uživatele fóra

k dispozici. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že titulkáři warezová fóra skutečně využívají. Podle údajů ale pouze dohledávají linky, ze kterých mohou stáhnout videosoubory. Většina z nich neměla ve svých statistikách evidované žádné nahrané soubory. Tato skutečnost svědčí o tom, že titulkáři využívají fóra jako zdroj ke stahování videosouborů. Stahování ale není v České republice trestným činem. Několik titulkářů na fóru aktivně přispívalo, při bližším zkoumání se ale ukázalo, že ve zveřejněném příspěvku sice figuroval link ke stažení, ale bylo v něm také uvedeno, že uživatel, který tento příspěvek napsal, není přímým autorem uploadu, pouze se takzvaně „podělil“ s ostatními o odkaz, který na internetu objevil. Tato činnost by se už dala považovat za nelegální šíření, ale v podstatě se jednalo pouze o ojedinělé akce, které v konečném výsledku reprezentují pouze malé procento případů. Samozřejmě je také nutné zohlednit skutečnost, že se titulkáři mohou na tato fóra registrovat pod zcela odlišným nickem, a v takovém případě se jejich aktivita v rámci mého pozorování nemohla projevit.

5.2 Zhuštěný popis výsledků pozorování

Na základě pozorování lze říci, že motivací k překladům je pro amatérské titulkáře zdokonalení znalosti cizího jazyka, respekt ostatních členů skupiny a dalších uživatelů internetu. Obecně se soudí, že se titulkování věnují především studenti. Z mého pozorování vyplývá, že počet studentů je v řadách titulkářů poměrně velký, na základě tohoto výzkumu však není možné určit přesná procenta podílu studentů v této komunitě. Ke zjištění takových údajů by bylo nutné provést řádný kvantitativní výzkum.

Titulkáři se podrobně zajímají o autorská práva, a také je respektují. Tato skutečnost zřejmě vyplývá i z toho, že sami sebe považují za autory titulků a svá práva si aktivně hájí. Což může působit poněkud paradoxně vzhledem k tomu, že k překladu dialogů audiovizuálního díla nemají svolení původního autora. Na druhou stranu ale podporují autory jinými způsoby, které jim internet i reálný život nabízí. V rámci skupiny jsou patrné sociální vazby mezi jednotlivými členy. Zkušenější jedinci se snaží pomoci novým členům skupiny, aby se jejich úroveň překladu co nejrychleji zvýšila. Díky tomu se následně pozice jednotlivých členů skupiny vyvíjí.

Spojení amatérských titulkářů s počítačovými piráty se v rámci mého pozorování neprokázalo. Nepodílí se na uploadování souborů, ani nejsou přímou součástí warezových skupin. Titulkáři provozují různé webové stránky a servery, které se ale od nelegálního šíření autorsky chráněných děl distancují.

5.3 Sběr dat pomocí polostrukturovaných rozhovorů

Během rozhovorů s amatérskými titulkáři jsme se věnovali několika tématům, která jsou s touto sociální skupinou obecně spojována. Při vyhodnocování jsem pak vytvořila několik kategorií, abych se v problematice mohla lépe orientovat.

Jako první z těchto kategorií jsem zvolila motivaci. Abychom mohli lépe pochopit, proč se tito lidé titulkováním vůbec zabývají, položila jsem vybraným respondentům následující otázku:

Proč se věnuješ překladu titulků a co ti to dává?

Všichni dotazovaní na tuto otázku bez jakýchkoliv námitek odpověděli. A také souhlasili s tím, že mohu u jejich vyjádření uvést internetové přezdívky, pod kterými v titulkářské komunitě působí, u některých jsem získala i souhlas ke zveřejnění jejich věku. Jako nejčastější důvod uvedli zdokonalení cizího jazyka.

„Překládám titulků se věnuju hlavně kvůli angličtině, kterou teď nemůžu používat denně, tak abych se přiučila novým výrazům, nezaostávala a zlepšila se. Za rok překládů titulků jsem se zlepšila natolik, že jsem prošla CAE bez problému.“ (jeriska03, 38 let)

„Rozhodně kvůli zlepšení jazykových dovedností, v tomto případě angličtiny. I když člověk přeložil stovky dílů různých seriálů, tak ho při každém dalším překladu něco překvapí, většinou nějaký slang. A tím pádem se při překladu člověk neustále zdokonaluje.“ (Timon111, 21 let)

Tento druh motivace se v podstatě objevil v odpovědích všech dotazovaných titulkářů. Dalším významným motivem k amatérským překladům je skutečnost, že jsou tito lidé velkými fanoušky filmů a seriálů.

„Ze začátku byla tvorba titulků spojena s učením se a procvičováním angličtiny, nyní se překládání titulků stalo mým regulérním koníčkem. Ať už koukám na cokoli s titulky, třeba

i v kině, hned posuzuji, jak jsou titulky udělané a co bych tam udělala jinak. Spíš než koníčkem by se to v této fázi dalo nazvat závislostí. Je to také dané tím, že seriály běží stále další díly a nové série, takže jakmile jednou začnete, obtížně se z procesu překládání dostáváte, ne bez toho, abyste přestali dělat seriál, který jste překládali třeba už dva roky. Takového seriálu se těžko vzdávám a hledám způsob, abych ho mohla dělat i dál. Seriály, které překládám, zároveň i sleduji a už je jen málo seriálů, které k tomu stihnu zkouknout navíc, bez překladu nebo korekce. Samozřejmě kromě zmiňovaného pilování a osvěžování angličtiny je tam hlavně ten prvek setrvačnosti a touhy dělat nějaký nový seriál, který mi právě padl do oka.“ (Clear, 27 let)

„Jeden z hlavních důvodů je ten, že si do jisté míry můžu vybrat např. seriál, který mě nejvíc láká a překlad mě tak bude nejvíc bavit.“ (Sandy, 24 let)

Dalším často uváděným důvodem je také dobrý pocit, radost a uspokojení z toho, že mohli titulkáři udělat něco pro druhé.

„Angličtinu používám i v práci, takže je to takové „udržování se v kondici“. Navíc mě seriály baví a věnuju se jim. Dává mi to asi pocit uspokojení a sem tam i radost, když někdo jiný za titulky „omylem“ poděkuje...“ (Araziel, 34 let)

Výjimkou není ani odůvodnění, že si chtěl titulkář pouze vyzkoušet, zda je překlad filmu nebo seriálu v jeho možnostech, eventuálně, zda by mohl být jeho překlad na lepší úrovni, než překlad stávající.

„Původně jsem byla nespokojená s dosavadní úrovní překladů a chtěla jsem zjistit, jestli to zvládnu lépe než ostatní. Zároveň mi to sloužilo jako překladatelská praxe.“ (J., 23 let)

„Překládat jsem začal tuším koncem roku 2005, začátkem roku 2006, takže to už je tak 7 let. Sledoval jsem tehdy nějaký film s titulky a viděl jsem v titulcích spoustu zbytečných chyb. Říkal jsem si, že bych to zvládl líp, a tak jsem to zkusil. Stal se z toho koníček a jakási

forma zábavy (samozřejmě na to musí být nálada). Přirovnal bych to k řešení hlavolamu, kdy člověk má na jedné straně originál v angličtině a jeho úkolem je vytvořit český ekvivalent. Tedy dodává mi to stejný pocit, kdy člověk řeší nějaký rébus a podaří se mu ho vyřešit. Samozřejmě pak člověka potěší, že výsledek může udělat radost dalším lidem. A vedlejší efekt toho překládání je také i zlepšení slovní zásoby a získání zkušeností s mnoha frázemi.“ (ViDRa)

V další fázi jsem se zaměřila na přehled titulkářů ohledně obecného pohledu na jejich komunitu, včetně přesvědčení veřejnosti o jejich napojení na počítačovou kriminalitu, konkrétně na warez a jeho šíření. Z jejich odpovědí je patrné, že sledují internetové diskuze, které se jejich sociální skupiny dotýkají. Ve většině případů se do těchto diskuzí zapojují, a pokouší se nezúčastněným uživatelům vysvětlit své postoje a názory. Zároveň jsou si vědomi toho, že je veřejnost úzce spojuje s počítačovými piráty. Titulkáři odpovídali na otázku:

Jaké formy počítačové kriminality jsou podle tvého názoru spojovány s amatérskými titulkáři, a je to podle tebe pravda?

„Nejčastější spojovaná forma počítačové kriminality je nejspíše warez. Nejsem si jist, zda je toto spojení úplně vhodné. Samozřejmě tyto dvě věci spolu do jisté míry souvisí. Ale nemyslím si, že by se titulkáři nějakým zásadním způsobem na této formě kriminality podíleli nebo se jí snad dopouštěli. Stahování autorských děl je v ČR legální, pokud nedochází k následnému sdílení. Titulkáři nepožadují za své překlady peníze a ani se nepodílejí na propagaci stahování autorsky chráněného obsahu. Nenutí vás používat své titulky, to vše dělají uživatelé z vlastní vůle. Titulkáři jsou pouze vedlejších efektem zastaralého obchodního modelu používaného tvůrci audiovizuálních děl, který zapříčinil vznik warezu. Warez tu byl a bude i bez existence amatérských titulkářů.“ (Sandy, 24 let)

„Tak samozřejmě s šířením filmů a seriálů, i když samotné amatérské titulky na to šíření filmů a seriálů vliv nemají, k šíření by docházelo i bez titulků. Tak to bylo i na počátku,

amatérské titulky přišly až potom, protože neexistuje žádná legální alternativa, která by lidem nabídla přesně to samé.“ (ViDRa)

Je s nimi (námi) spojováno to, že díky nám vlastně lidé více stahují právě odvysílané epizody zahraničních seriálů. Ale nedivím se, protože naše televize a distribuční společnosti nejsou schopny nabídnout divákům nové epizody hned nebo aspoň dostatečně brzy, a to warez a P2P dokáže. Podle mě by lidé byli ochotní zaplatit, ale nemají možnost. (DENERICK, 19 let)

Z uvedených informací tedy vyplývá, že amatérští titulkáři celou situaci bedlivě sledují a jsou si dobře vědomi toho, jak na ně společnost pohlíží. Zároveň jsou také informováni o zákonných normách, které se k warezu vážou. Vědí, že při stahování videosouborů neporušují žádný zákon české legislativy, zároveň mají poměrně jasno v tom, co je příčinou celého problému nelegálního sdílení autorsky chráněných děl.

Když už jsme se dotkli tohoto tématu, pokusila jsem se získat informace o konkrétním jednání osob, které se zúčastnily mého výzkumu. Předpokládala jsem, že část respondentů odmítne odpověď na tak přímou otázku, ale nakonec se ukázalo, že jsou amatérští titulkáři sdílnější, než jsem si myslela. Bez jakýchkoliv výhrad mi totiž odpověděli všichni dotazovaní. Další otázka tedy zněla:

Podílel ses někdy na nějaké formě počítačové kriminality, a pokud ano, jak? Mělo to nějaký dopad?

„Otázkou je, co je považované za počítačovou kriminalitu. Stažení dílu s titulky a půjčení rodině za kriminalitu nepovažuji. Výjimečně jsem občas využíval internetovou síť bittorrent, která tím, že během stahování vlastně soubor i sdílíš, v podstatě nelegální je. Dopad to zatím žádný nemělo.“ (Araziel, 34 let)

Navštěvuji různá warez fóra, ale nikdy nikam nic neuploaduji a nešířím, takže autorská práva přímo neporušuji. (Timon111, 21 let)

Nejsem si žádné vědoma. (J., 23 let)

„Podílel a podílím se zřejmě tím, že stahuji torrenty, při kterých obsah zároveň odesílám. Krom dvou mailů od Paramount Pictures to žádný dopad nemělo.“ (Russell, 21 let)

Ve dvou případech jsem se setkala s odpovědí kladnou, kdy dotyční titulkáři přiznávají, že se nějakým způsobem podíleli i na uploadování, ale v jejich případech se jedná o činnost minulou, která pro ně neměla žádný zvláštní dopad.

„Nahrála jsem několik videí na servery ke sdílení, většinou jsem je krátce poté smazala. Dopad to žádný nemělo, nahrávala jsem v malé míře.“ (Clear, 27 let)

„Mezi 15. a 21. rokem jsem pravidelně stahoval všechno, co se na p2p sítích objevilo. Spoustu věcí jsem stahoval a sdílel jenom proto, že jsem prostě mohl. Vůbec jsem si nepřipouštěl druhou stranu mince, a tou byl pohled majitelů autorských práv. Poté jsem si uvědomil, že toto chování nebylo úplně korektní. Spoustu názorů jsem přehodnotil a částečně se přiklonil na stranu autorů. V současné době drtivou většinu softwaru kupuji, hudbu si předplácím na Spotify a chodím do kina. Stahování blu-ray filmů ale stále provozuji, protože za film, na který se podívám maximálně jednou nebo dvakrát odmítám platit 500 až 700 Kč. Ochránci autorských práv by mi samozřejmě oponovali, že když na to nemám, tak at' to nekupuji. V tomto se určitě nikdy neshodneme, ale pokud nemám alternativu, budu dál stahovat. Pokud by se blu-ray nabízel s možností pronajmutí na 24 hodin třeba za 100 Kč poplatek, nebudu si ho stahovat a věřím, že bych nebyl sám. Taková možnost v ČR není, bohužel pro autory, torrenty tuto možnost nabízí...“ (Sandy, 24 let)

Jeden z titulkářů uvedl, že se nahrávání souborů na internet věnoval intenzivněji, což pro něj mělo i velice negativní důsledky. Z jeho vyjádření vyplývá, že v době, kdy tuto činnost prováděl, nebyl zcela informovaný o všech aspektech dané problematiky.

„Bohužel ano. Doplatil jsem na mladickou nerozvážnost a také se uplatnila věta „Neznalost zákona neomlouvá.“ Nahrával jsem na úložiště filmy a seriály, aby se k nim měli lidé možnost dostat. Následně jsem byl souzen jako mladistvý a odsouzen na 18 měsíců podmíněného trestu, který nyní trvá. A dopad? Troufnu si říct, že mi to změnilo život. Poznal jsem, jaké to je vyhrabávat se z hnoje, co to znamená vážit si maličkostí a celkově to změnilo můj pohled na svět.“ (DENERICK, 19 let)

S pomocí další otázky jsem si chtěla ujasnit, **jakým způsobem tedy amatérští titulkáři stahují videosoubory**, které následně využívají při překladu a k výrobě českých titulků. Odpovědi se v podstatě neustále opakovaly.

„Z 99% přes torrenty. Jakýkoliv formát, potom pro svoje potřeby překloupím do formátu, který potřebuju.“ (jeriska03, 38 let)

„Dnes už výhradně jen z veřejných bezplatných úložišť.“ (Araziel, 34 let)

„Torrenty, datová úložiště.“ (ViDRa)

„Já jsem si oblíbil p2p síť, a to konkrétně privátní torrenty, což není legální způsob získávání videa, ale proti, podle naší legislativy legálnímu způsobu, file sharingovým serverům mám odpor. Nemyslím si, že je úplně morální vydělávat na stahování autorsky chráněných děl. Samozřejmě disková pole, servery a datová konektivita něco stojí, ale tyto společnosti běžně generují nemalé zisky, což si myslím, že je velmi neetické a v některých zemích soudem vyhodnoceno i jako trestné.“ (Sandy, 24 let)

„Warez nebo p2p. Jiná možnost snad dnes už ani není.“ (DENERICK, 19 let)

„Z FTP, přes servery ke sdílení (uložto, czshare, webshare) a přes torrenty méně známé nebo dostupné.“ (Clear, 27 let)

Amatérští titulkáři jsou často obviňováni z toho, že svou činností podporují uživatele internetu, aby si nelegálně sdílené soubory stahovali. Proto jsem se členů této sociální skupiny zeptala, jak se na celou problematiku stahování dívají oni sami. Položila jsem jim tedy otázku:

Proč je stahování seriálů a filmů tak oblíbené? Zároveň stoupá i stahovanost amatérských titulků. Čím je to podle tebe způsobeno?

„Protože je to velmi jednoduché. Člověk si najde film či seriál, co chce vidět, a stačí pár kliknutí a má ho doma. S dnešní rychlostí internetu je to chvilková záležitost. Lidé chtějí většinou ty věci vidět co nejdřív a není jiná možnost, než si to tedy stáhnout z internetu. A postupně se to učí další a další lidi. Člověk si tak může z internetu stáhnout film/seriál ve vysoké kvalitě, kdy jinou alternativu prostě nemá. V české distribuci například nejsou na BluRay ani filmy jako Forrest Gump, Pátý element, Zelená míle a spousta dalších. Natož seriály. Do dnešního dne u nás nevyšla ani kompletní edice seriálu MASH. Paradoxní situace nastala třeba i u seriálu Jak jsem poznal vaši matku. Zatím u nás na DVD vyšly sezóny 1, 2, 4 a 5. Třetí sezóna jaksi pořád ne, což je u seriálu celkem komická situace. Tohle všechno přispívá k tomu, že se to lidé učí stahovat, protože si to v dané kvalitě u nás ani koupit nemůžou.“ (ViDRa)

„Podle mě je to zčásti nedostupnost nových děl u nás společně s vyšší znalostí angličtiny hlavně u mladých lidí, kterým titulký nevadí. Druhou věcí je jakási póza nebo trend, který dnes na internetu panuje. Určitě v tom hraje roli i jakási povýšenost vůči všemu „globálnímu“ – takže i proti televizi. Součástí toho trendu je i to, že se spousta lidí hodně veřejně a nahlas chlubí tím, že ani žádnou televizi nemají, protože ji nepotřebují (rozuměj: protože si všechno můžou pustit nebo stáhnout z internetu).“ (Araziel, 34 let)

„Těch příčin je určitě nespočet. Abych se příliš nerozepisoval, budu se věnovat pouze území České republiky. V naší zemi je stahování seriálů a filmů populární díky naší benevolentní legislativě, která umožňuje beztrestně stahovat filmy, seriály a hudbu, pokud stažený obsah dále nesdílím. Další velká výhoda je ta, že v dnešní době si dokáže stáhnout film i méně zdatný počítačový uživatel. Dříve to nebylo tak jednoduché, stahování si vyžadovalo určité znalosti uživatele. Dnes všechny překážky zmizely, servery typu Ulož.to fungují naprosto stejně jako Google, napíšu do kolonky název filmu a stisknu Hledat, kliknu na odkaz a film se začne stahovat. Jednodušší už to prostě být nemůže. Toto je trend, který nebude lehké zvrátit a možná už je dokonce pozdě a majitelé autorských práv na tom pak tratí. Hlavní příčina je absence legálních alternativ. Shrnu teď jeden výzkum z USA prováděný firmou Sandvine, která monitoruje internetový přenos v Severní Americe. Jak asi všichni ví, v USA je dostupná služba Netflix, která nabízí streamování filmů. Firma začala tuto službu nabízet v roce 2008. A teď jedna velmi zajímavá statistika. Podle Sandvinu poklesl podíl p2p sítě mezi lety 2008 až 2013 z 31% na pouhých 7,4%! A v roce 2013 činil podíl Netflixu 31,6%. Celou studii není problém dohledat, ale je jasně vidět, že Netflix měl pozitivní dopad na snížení podílu p2p sítě v USA. Předpokládám, že s rostoucím podílem stahování, bude růst i stahování titulků. V našich podmínkách jsou titulky k filmům v původním znění nedílnou součástí, takže jejich poptávka bude svázaná s poptávkou po filmech. Je také možné, že čím dál více lidí začíná upřednostňovat původní znění s titulky nad dabingem, ale to je pouze moje domněnka.“ (Sandy, 24 let)

Velmi zajímavá je také otázka, zda mají amatérští titulkáři v rámci internetové sítě nějaké zvláštní postavení. Jejich odpovědi v podstatě korespondují s výsledky mého vlastního pozorování.

„Titulkáři jsou vnímáni jako samozřejmost. Pokud to nepřeloží ten, najde se někdo jiný. Úcta k překladatelům je prakticky nulová. Pár lidí poděkuje, ale když někdo jiný přeloží titulky rychleji, tak na původního překladatele rychle zapomenou a začnou pochlebovat tomu novému. Hlavně, že to má rychleji. Na kvalitu se už tak neohlíží, spousta lidí ji neumí ani poznat a nepřijde jim divné, že při sledování spoustě věcí nerozuměli, nebo něco nepochopili. Pak existuje ještě další sorta lidí, a ti si v přeneseném slova smyslu myslí, že jsou titulkáři jejich zaměstnanci, kterým můžou diktovat, kdy budou titulky hotové a pokud

nejsou v den vysílání americké premiéry, tak se titulků dožadují i třeba vulgárními nadávkami. Postavení překladatelů tedy není vůbec dobré. Je to nevděčná práce, kterou dělají zadarmo, a ještě sežere spoustu jejich volného času.“ (Clear, 27 let)

„Vlastně ani žádné není. Většina lidí, kteří stahují titulky (a tím myslím 99%) si myslí, že titulky vznikají samy od sebe, že rostou na stromech. Nevidí za tím hodiny práce jiných lidí, kteří za to ani nejsou placeni. Ale největším paradoxem je, že když titulky na věc, kterou chtějí sledovat, nejsou, tak vědí, kam a komu mají napsat. Takže je běžné, že titulkář dostane víc ohlasů v podobě stížností na to, že titulky nejsou hned v den vysílání, než poděkování.“ (DENERICK, 19 let)

„Pro některé uživatele Pán Bůh, pro některé uživatele otrok. Většina těch, kdo netuší, kolik práce je za uděláním titulků k jednomu filmu nebo dílu seriálu, tak nechce pochopit, že to je jenom koníček, neplacený a hodně časově náročný.“ (jeriska03, 38 let)

„Na jednu stranu je práce amatérského titulkáře velice nevděčná, na druhou stranu se překladatelé s rostoucí konkurencí dostali do této pozice vlastně sami. „Konzumenti“ si velice rychle zvykli na luxus, který se jim v podobě rychle dostupných více či méně kvalitních titulků dostává, a už z něj nechtějí slevit. U seriálů a velmi žádaných filmů berou rychlý překlad za samozřejmou věc a cokoliv menšího považují za substandardní chování. V dnešní době už titulky nejsou žádány, ale vyžadovány. Lidé, kteří amatérské titulky stahují, mají čím dál větší nároky na překladatele, co se týče rychlosti a množství, nikoliv už kvality. (J., 23 let)

„Postavení obecně moc dobré není. Lidé, kteří z internetu jen stahují a o víc se nezajímají, vůbec netuší, co a jak se překládá. Někdy mám pocit, že si dokonce myslí, že titulky se na internetu prostě nějak automaticky objeví. Lidé, kteří se po titulkářské scéně trochu pohybují, už sice titulkáře vnímají, ale mají zase pocit, že když někdo něco překládá, tak to překládat musí. Pak je dokonce berou jako nějaké svoje „zaměstnance“, které mohou úkolovat, nařizovat jim co a kdy mají dělat, anebo jim dokonce nadávat za to, že překlad zrovna jejich oblíbeného seriálu/filmu není ve chvíli, kdy se oni chtějí dívat. A pak existuje

malá skupina lidí, kteří si každého překladu váží, tuší, kolik dá práce a dokonce za něj titulkáři poděkují. Tato skupina se ale téměř stoprocentně kryje se skupinou samotných titulkářů.“ (Araziel, 34 let)

Vzhledem k tomu, že se tito lidé pohybují v prostředí internetu a stahování nelegálně sdílených souborů velice často, požádala jsem je také o názor ohledně snahy distribučních společností o zastavení dalšího šíření warezu, a také možnosti řešení, které by pomohly tuto stále rozšířenější činnost omezit. K této otázce se titulkáři vyjadřovali velice obsáhle, jejich názory ale ukazují, že mají o celé této problematice velký přehled a zaobírají se i myšlenkou, jak celou situaci řešit. Otázka zněla konkrétně následovně:

Všichni známe názory distribučních filmových společností, že titulkáři a počítačovní piráti svou činností ovlivňují jejich zisky a připravují je tak o desítky milionů. Jak se na tuto problematiku díváš ty?

„Velice o tom pochybuji. Kdyby měli lidé možnost legálně sledovat seriály hned po vydání, byť za peníze, využili by toho. Jenže společnosti nic takového neumožňují a lidé tak musí najít jiný způsob. Pochybuji, že by toho využili všichni, ale část zajisté ano.“ (Russell, 21 let)

„Hloupost. Jak jsem zmiňoval, tak zmiňuji opět. Není jiná možnost, jak se k daným dílům dostat, a tak se distribuční společnosti připravují o peníze samy. Jako příklad uvedu Netflix. Šli cestou, která je pro lidi výhodná (tisíce filmů za pár stovek měsíčně a neomezeně), ale i pro společnost výnosná. Prostě si udělali kupecké počty, čehož u nás asi nikdo není schopný.“ (DENERICK, 19 let)

„V první řadě bych si rád vyjasnil dva pojmy. Potencionální zisk a skutečný neboli reálný zisk. Distribuční společnosti se pořád ohánějí s ušlými zisky, ale ve skutečnosti celou dobu hovoří o potenciálních ziscích a záměrně je zaměňují za skutečný zisk, o který přišli. Často slyšíme, že pokud by si lidé daný film nestáhli a šli na něj do kina, tak by vydělali tolik a tolik. To je ale potencionální zisk, který není skutečný zisk! Většina lidí by do kina stejně nešla, kdyby daný film našel stáhnout na Internetu. Bavíme se tedy o zisku, který nikdy

nevznikne, ani za ideálních podmínek. Není to reálný zisk, tudíž nemůže vzniknout ani reálná škoda. Pokud tedy distributoři hovoří o ušlém zisku 100 milionů Kč, reálný ušlý zisk bude mnohonásobně nižší, v řádech milionů. Nemyslím si, že je správný postup bojovat proti ušlému reálnému zisku pomocí soudních stání a prosazováním nesmyslných zákonů. Je třeba nabídnout levné alternativy, jako jsou Netflix, Spotify a další, aby se tak minimalizovaly ušlé reálné zisky. Pirátství tu v určité míře bude vždycky, ale dá se velmi dobře omezit možností volby. V USA už tento obchodní model do jisté míry funguje. Nejdřív jde film do kina, poté se objeví v několika kvalitách na iTunes a nakonec se objeví na Blu-rayi a pokud nenastane zádrhel v licencování, tak se objeví i na Netflixu. Mám tedy možnost si vybrat z několika způsobů, jak film legálně získat.“ (Sandy, 24 let)

„Zásadní hloupost je předpoklad, že každý, kdo si nějaký film stáhne z internetu, by na něj šel do kina nebo si dokonce koupil DVD/BluRay. Podle mě je to naopak reklama a návštěvu kina stejně stažení a puštění doma nenahradí. Tedy pokud je film dobrý a někomu se líbí, naopak do kina pak jde, tím spíš vezme ještě někoho s sebou a pokud se mu líbí natolik, že ho chce mít doma, dnes už si to DVD koupí (z vlastní zkušenosti i ze zkušenosti od lidí z mého okolí). Když film nestojí za nic, stejně by na něj šel někdo známý (jeden) a řekl by mi to (a všem svým známým). Takže pro mě je to jen hysterie distributorů a filmových společností, která se snaží vinu za vlastní neschopnost nabízet atraktivní tituly, potažmo u nadnárodních společností přímo tlačit filmaře k točení alespoň „dobrých“ filmů, na někoho jiného. A kauzy s mazáním titulků jsou spíš k smíchu. Takhle donutí jeden server k jejich stažení, ale okamžitě se titulky objeví na serverech v Rusku, v Číně apod. nebo klidně na serverech českých, které na takovou žádost prostě nereagují. A vzhledem k problematice legálnosti tvorby titulků se nikdo do žádného soudního sporu o stažení zatím nepustil a předpokládám, že ani nepustí.“ (Araziel, 34 let)

„Je to poměrně komplikovaná věc. Mám z toho dojem, že distribuční společnosti si moc neuvědomují, proč se tohle všechno děje a podle mě do problematiky příliš nevidí. Ten dopad na jejich zisky je diskutabilní, i když samozřejmě šíření filmů po internetu nějaký negativní dopad mít může (ale zase jak u koho, já si například filmy kupuji a často jsou to i filmy, které už jsem viděl...). Jsem si ale jistý, že dopad to může mít i pozitivní. Osobně bych žádné restrikce nepoužíval. Tím, že někdo působí negativně na své potenciální

zákazníky, si moc zisky nezvýší. Distribuční společnosti by udělaly nejlépe, kdyby se zaměřily na diváky. Problém je, že v tom, co dělají, není vlastně konkurence, jen ta na internetu, což se samozřejmě příliš jako konkurence brát nedá. Žádosti o smazání některých titulků mi přijdou nesmyslné, už jen proto, že se tím nic nevyřeší, titulky jsou textový soubor a šíří se po internetu velmi jednoduše (mnohem jednodušeji než film či seriál). Trochu mě udivuje, že za to někomu ty distribuční společnosti platí. Nemá moc logiku, že například žádali smazání titulků k seriálu Hra o trůny, když na datovém úložišti Uložto byl celý seriál ke stažení v dabingu. Prostě nechápu, jak někdo může zaplatit někomu, aby hájil jejich zájmy, když dotyčný nedokáže najít danou věc ani na jednom z největších úložišť a místo toho chce smazat titulky, které se vyskytují i jinde. Distributoři dělají i spoustu dalších zásadních chyb, ale to bych asi napsal moc textu. Nějaký dopad na server (Titulky.com, pozn. autora) byl, i když si nemyslím, že něco zásadního. Samozřejmě to zvýhodňuje servery, které žádosti o smazání titulků ignorují. Už z toho plyne, že tohle není žádné řešení, a spíš to vrhá negativní světlo na ty distribuční společnosti.“ (ViDRa)

„Každý štěstí svého strůjce. Dokud distribuční společnost nevymyslí způsob, jak bychom mohli my, z našich krajů koukat na filmy nebo seriály za slušné peníze, domluvili by se s titulkáři na tvorbě titulků (nemyslím tím jen těch pár vyvolených jako Fuka) tak by nepřicházeli o tolik peněz a pokud by to bylo dobře dostupné, tak by se mnoha lidem nevyplatilo stahovat videa z internetu jako piráti.“ (jeriska03, 38 let)

Údaje z polostrukturovaných rozhovorů jsem roztřídila, vyhodnotila a následně zpracovala zhuštěný popis, ve kterém jsem všechny názory titulkářů stručně shrnula. Pro větší přehlednost jsem následně vytvořila tabulku, ve které jsem bodově shrnula výsledky zúčastněného pozorování a polostrukturovaných rozhovorů, aby je bylo snadnější porovnat a zhodnotit, zda odpovědi samotných titulkářů korespondují s výsledky pozorování, které by měly odpovědět na stanovené výzkumné otázky.

5.4 Zhuštěný popis výsledků rozhovorů

Amatérští titulkáři v rozhovorech uvedli, že je k tvorbě titulků motivuje především skutečnost, že se díky této činnosti zdokonalují v cizím jazyce. Jako další důvody uvádějí

zálibu ve filmech a seriálech, nebo chuť vyzkoušet si, zda by byli schopni film přeložit lépe než někdo jiný, nebo zda by to vůbec dokázali.

Obecný pohled na komunitu titulkářů podle vyjádření oslovených informantů odpovídá skutečnosti pouze částečně. Většinou se opravdu jedná o studenty, kteří mají dostatek času se této činnosti věnovat, na druhou stranu ze získaných údajů vyplývá, že amatérští titulkáři nejsou součástí komunity počítačových pirátů, a na tvorbě a šíření warezu se podílejí minimálně.

K překladu titulků potřebují titulkáři videosoubory, které stahují několika způsoby. Jedním jsou datová úložiště, jejichž využití je v České republice naprosto legální. Další možností jsou P2P sítě. Jejich prostřednictvím ale dochází i k odesílání dat, což by se dalo vyhodnotit jako nelegální šíření. V tomto ohledu se dá konstatovat, že se na počítačovém pirátství podílejí. Vzhledem k tomu, že P2P sítě využívají běžně i ostatní uživatelé internetu, není tedy možné tuto činnost spojovat pouze s amatérskými titulkáři.

Problematika autorských práv je v komunitě titulkářů velmi často probíraným tématem. Respondenti uvedli, že se nepodílí na nelegálním šíření autorsky chráněných děl, naopak se pokouší autory podporovat nákupem originálních médií a využíváním placených služeb.

Příčinu počítačového pirátství vidí v neochotě distribučních společností změnit stávající model distribuce audiovizuálních děl, díky kterému se nové filmy a seriály dostávají k českým fanouškům se značným zpožděním, což vyvolává zvýšenou poptávku po nelegálních kopiích, a následně i po českých titulcích.

5.5 Zhuštěný popis analýzy textů

Prostudovala jsem blogy několika titulkářů, kam průběžně zapisují své názory a postoje k určitým tématům. Někteří z nich patřili k informantům, se kterými jsem vedla rozhovory. Porovnávala jsem tedy jejich názory, které zastávali během rozhovorů, s těmi, které prezentovali na svém blogu. Během tohoto srovnání jsem došla k závěru, že nikdo z titulkářů během rozhovoru nepoupravil své výroky, aby ve výsledku zapůsobil lepším dojmem.

Poté jsem si přečetla i blogy dalších titulkářů, kteří se rozhovorů neúčastnili. Ze záznamů vyplývá, že se jejich názory ztotožňují s názory ostatních titulkářů, se kterými jsem diskutovala. Tato skutečnost je tedy jasným potvrzením validity zjištěných údajů, které vycházejí z výsledků zúčastněného pozorování a polostrukturovaných rozhovorů.

V následující tabulce jsem přehledně zaznamenala zjištěné informace k jednotlivým kategoriím tak, aby bylo možné sesbíraná data jednoduše porovnat.

Tabulka 1 – Stručný přehled výsledků výzkumu

KATEGORIE	POZOROVÁNÍ	ROZHOVORY
Motivace	- zdokonalení znalosti cizího jazyka - příslušnost k sociální skupině - touha po uznání - láska k filmům a seriálům	- zdokonalení znalosti cizího jazyka - láska k filmům a seriálům - touha po uznání
Obecný názor	- spojení s warezem - vliv na vzrůstající stahovanost	- spojení s warezem - vliv na vzrůstající stahovanost
Počítačová kriminalita	- nevytváří warez - nešíří autorsky chráněná díla - stahují z P2P sítí	- nevytváří warez - nešíří autorsky chráněná díla - stahují z P2P sítí
Autorská práva	- sami sebe považují za autory - obecně respektují autorská práva - podporují autory oficiálním nákupem jejich tvorby	- obecně respektují autorská práva - podporují autory oficiálním nákupem jejich tvorby

ZÁVĚR

Z výsledků pozorování a analýzy rozhovorů vyplývá, že obecný pohled na amatérské titulkáře zcela neodpovídá pravdě. Nakonec se nepotvrdil přímý podíl této sociální skupiny na produkování a šíření warezu, tudíž se vyvrátila teorie o tom, že jsou titulkáři součástí warezových skupin, kde plní své předem dané úkoly. Částečně se ale podílí na jiném druhu porušování autorských práv, a to ve chvíli, kdy k překladu filmových dialogů používají bez souhlasu původního autora jejich přepis, a přeložené titulky pak poskytnou volně ke stažení dalším uživatelům internetu. Ke stahování videosouborů také částečně využívají P2P sítě, prostřednictvím kterých se stahovaný obsah i odesílá dalším uživatelům, což se považuje za nezákonné sdílení. Stahování prostřednictvím těchto sítí ale zdaleka není výsadou pouze amatérských titulkářů. Tímto způsobem si filmy a seriály opatřují mnozí další fanoušci filmové tvorby. Nutno dodat, že mnoho z nich ani netuší, že se tímto způsobem data i odesílají, a tím porušují zákon.

Vzhledem k tomu, že titulkování považuje většina členů této sociální skupiny za svůj koníček, je nepravděpodobné, že by i po případném precedentsním soudním sporu přestali titulky vytvářet. Podle jejich vlastních slov by se pouze změnil způsob, jakým by se titulky k ostatním uživatelům dostávaly. Díky tomu, že se jedná o pouhý textový soubor, je velice snadné ho šířit, například prostřednictvím e-mailů apod. Většina titulkářů jako motivaci uvedla procvičování a zdokonalování cizího jazyka, navazování přátelských vztahů v rámci skupiny, nebo touhu po uznání.

Amatérští titulkáři se podrobně zajímají o autorská práva, jsou si vědomi, že je svou činností částečně porušují, ale na druhou stranu autory podporují různými dostupnými prostředky, jako jsou placené služby, nákup originálních médií apod. Nové členy skupiny většinou upozorňují na záležitosti ohledně autorských práv, a tím paradoxně šíří mezi další uživatele právní povědomí o této problematice. Titulkáři také poukazují na to, že v České republice neexistuje legální alternativa, která by umožňovala fanouškům filmů a seriálů shlédnout dílo v krátké době po světové premiéře a vytýkají distributorům, že na jednu stranu chtějí omezovat stahování nelegálních kopií děl z internetu, ale zároveň odmítají poskytnout uživatelům takový komfort, který by tuto činnost mohl výrazně omezit.

Virtuální svět se stává přímou součástí naší reality. Společnost však zatím není schopna a většinou ani ochotna přenášet morální hodnoty z reálného světa do prostředí sítě. Lidé mají pocit, že v prostředí internetu je všechno omluvitelné, a jeho anonymita je v tomto

názoru ještě více utvrzuje. Ze svých zjištění jsem došla k názoru, že k mnoha porušením zákonů dochází ve virtuálním světě z nevědomosti. Proto se domnívám, že bychom se při výchově mladší generace měli zaměřit právě na tuto problematiku. Výpočetní techniku a internet využívají stále mladší a mladší děti, proto je nutné seznámit je včas s úskalími, která tato činnost přináší. Kromě rodičů, kteří mnohokrát nejsou v dané problematice natolik informovaní, aby mohli děti dostatečně poučit, by se na této formě vzdělávání měly podílet i školy. Učitelé by se měli zaměřit především na otázku stahování a sdílení souborů, která se mladé generace týká především. Dostatečná informovanost pak může zabránit případům, kdy lidé porušují zákony ve virtuálním světě jen díky nevědomosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Právní předpisy:

Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Mezinárodní a zahraniční právo:

Obchodní dohoda proti padělatelství ACTA (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement*)

26. 1. 2012

Návrh amerického zákona č. H.R.3261 – SOPA (*Stop Online Piracy Act*) 26. 10. 2011.

[online] Dostupné z: <http://www.opencongress.org/bill/hr3261-112/text>

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, 9. 9. 1886, naposledy upravena v Paříži 24. 7. 1971.

Literatura:

BAKER, Mona. *Translation and Conflict*. Londýn, New York: Routledge, 2006. ISBN-13: 978-0415383967

CRAIG, Paul, Ron HONICK a Mark BURNETT, *Softwarové pirátství bez záhad*. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-1765-4

ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. Praha: LINDE, 2003. ISBN: 80-7201-423-4

FOSTER, James C. *Hacking - Buffer Overflow: zneužití, detekce a prevence*. Praha: Grada, 2007. ISBN: 80-247-1480-9

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN: 978-80-7367-485-4

CHUDÝ, Andrej, Lucia LICHNEROVÁ a Jaroslav ŠUŠOL. *Úvod do autorského práva*. Bratislava: Stimul, 2011. ISBN: 978-80-8127-029-1

JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita*. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-1561-2

JOHNS, Adrian. *Piracy: The Intellectual Property Wars From Gutenberg To Gates*. Chicago: The university Chicago Press, 2009. ISBN-13: 978-0-226-40118-8

KOZINETS, Robert V. *Netnography: Doing Ethnographic Research Online*. Londýn: SAGE Publication Ltd., 2009. ISBN-13: 978-1848606456

MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva*. Praha: CZ.NIC, 2013. ISBN: 978-80-904248-7-6

MUSIL, Stanislav. *Počítačová kriminalita*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. ISBN: 80-86008-80-0

POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Apostrof, 2011, 2012. ISBN: 978-80-87561-16-4

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN: 978-80-247-3006-6

SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. Praha: Grada, 2001. ISBN: 8024700581

STRAUSS, Anselm, CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999. ISBN: 80-85834-60-X

Články

BELŠÁN, Eduard, 2013. *Autorské právo z pohledu kontinentálního a amerického*. [online]. ePrávo. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>

Česká televize, 2012 [online]. Vydáno 6. 2. 2012. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/163406-necas-vlada-pozastavi-ratifikacni-proces-dohody-acta/>

ČÍŽEK, Jakub, 2012. *Nerez dostal podmínku, milionové odškodné se nekoná*. [online] Živě.cz. [cit. 2014-02-16]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/nerez-dostal-podminku-milionove-odskodne-se-nekona/sc-4-a-163814/default.aspx>

DWYER, Tessa, URICARU, Iona, 2009. *Slashing and Subtitles: Romanian Media Piracy, Censorship, And Translation*. The Velvet Light Trap, č. 63. 45-57.

JENKINS, Henry, 2006. *When Piracy Becomes Promotion*. [online] Reason Magazine. [cit. 2014-02-23] Dostupné z: <http://reason.com/archives/2006/11/17/when-piracy-becomes-promotion>

LEINEN, Jason, 2004. *Japanese Studio Goes After Fansubs*. [online] Rpg.net. [cit. 2014-03-12] Dostupné z: <http://forum.rpg.net/showthread.php?161872-Japanese-Studio-Goes-After-Fansubs>

LEONARD, Sean, 2005. *Celebrating Two Decades of Unlawful Progress: Fan Distribution, Proselytization Commons, and the Explosive Growth of Japanese Animation*. International Journal of Cultural Studies. Dostupné z: <http://www.corneredangel.com>

LOUKOTA, Ladislav, 2011. *Vývojáři Zaklínače 2 zrušili protipirátskou ochranu, teď čelí žalobě*. [online] Magazín: Bonusweb.idnes. [cit. 2014-02-26] Dostupné z: http://bonusweb.idnes.cz/vyvojari-zaklinace-2-zrusili-protipiratskou-ochranu-ted-celi-zalobe-1ia-/Magazin.aspx?c=A110714_113524_bw-magazin_lou

PETERKA, Jiří, Prosinec 2011. *ACTA místo vánočního kapra: protipirátská dohoda schválena Radou EU*. [online] Lupa.cz. [cit. 2014-03-15] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/acta-misto-vanocniho-kapra/>

PETERKA, Jiří, Listopad 2011. *Čeká nás cinknuté DNS?* [online] Lupa.cz. [cit. 2014-03-12] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/ceka-nas-cinknute-dns/>

VŠETEČKA, Roman, 2012. *Protesty na síti zabraly, senátoři dali protipirátský zákon předělat*. [online] iDnes. [cit. 2014-03-15] Dostupné z: http://technet.idnes.cz/zakonodarci-v-usa-nejbudou-zatim-rezit-kontroverzni-protipiratsky-zakon-11k-/sw_internet.aspx?

Internetové zdroje

<http://www.wikipedia.cz>

<http://www.titulky.com>

<http://www.titulkari.com>

<http://www.nextweek.cz>

<http://www.edna.cz>

<http://www.serialzone.cz>

<http://vidrab.blogspot.cz>

<http://www.ajvngou.cz>

<http://araziel.wz.cz>

<http://www.addic7ed.com>

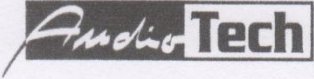
<http://www.opensubtitles.org>

<http://subscene.com>

<http://www.netlingo.com>

PŘÍLOHA PI: SMLOUVA S DABINGOVÝM STUDIEM Č. 1

(34)

Smlouva o vytvoření a užití překladu dialogů české verze pořadu
 (smlouva o vytvoření překladu dialogů české verze pořadu, jeho zaznamenání, a o poskytnutí oprávnění k výkonu práva jeho užití a šíření, uzavřená v souladu s ustanoveními §§ 51 a 631 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a ust. § 46 a násl. zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů) (dále jen „smlouva“)

Smluvní strany

AudioTech, s.r.o., se sídlem Koperníkova 6/794, 120 00 Praha 2, IČ: 26143330, vedená u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 74055, jednající Ivanem Kadeřávkem, jednatelem (dále také jen „AudioTech, s.r.o.“)

a

jméno: [redacted] **rodné č.:** [redacted]

bytem: [redacted] **telefon:** [redacted]

číslo účtu: [redacted] **email:** [redacted]

(dále také jen „autor“)

I.
Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je vytvoření slovesného autorského díla spočívajícího v provedení uměleckého překladu dialogů pro českou verzi pořadu - audiovizuálního díla - s názvem:

Vampire Diaries IV / Upří deníky / cca 41' / ep. 14,17,20,23

(dále jen „dílo“) a udělení oprávnění autora k výkonu práva dílo užit (dále jen „licence“) v rozsahu, způsobem a za podmínek stanovených touto smlouvou. Předmětem této smlouvy je dále povinnost společnosti AudioTech, s.r.o. zaplatit autorovi za řádně provedené dílo a za poskytnutí oprávnění k výkonu práva dílo užit odměnu sjednanou v čl. III. této smlouvy.

II.
Termín plnění

Autor se zavazuje vytvořit dílo dle dispozic produkce společnosti AudioTech, s.r.o. a předat je společnosti AudioTech, s.r.o. dne 02.12.2013 (dále jen „termín plnění“).

III.
Odměna

1. Za řádně provedení uměleckého výkonu náleží umělci odměna ve výši: [redacted] Kč

Za poskytnutí licence k výkonu práva umělecký výkon užit za podmínek dle čl. V. této smlouvy náleží [redacted] Kč

umělci jednorázová odměna ve výši: [redacted] Kč

Celková částka odměny umělce za plnění předmětu této smlouvy činí: [redacted] Kč

(Slovy „[redacted] korun českých“ (dále jen „odměna“))

2. Odměna bude autorovi vyplacena do 60 dnů po převzetí (schválení) díla společností AudioTech, s.r.o., bezhotovostním převodem na účet autora uvedený v záhlaví této smlouvy.

IV.
Práva a povinnosti smluvních stran

1. AudioTech, s.r.o. zadává tímto autorovi vytvořit osobně dílo a autor se zavazuje k jeho osobnímu vytvoření podle pokynů a dispozic produkce společnosti AudioTech, s.r.o. Autor se zavazuje předat dílo společnosti AudioTech, s.r.o. v elektronické podobě (formát MS Word) a zároveň jedno paré v tištěné formě. Nedodržení dispozic či pokynů AudioTech, s.r.o. se posuzuje jako porušení smlouvy s následky podle odst. 6. tohoto článku.

2. Autor se zavazuje vytvořit dílo samostatnou tvůrčí činností. Dílo bude tvůrčím zpracováním originálního autorského díla dodaného společností AudioTech, s.r.o. Při vytváření díla je autor oprávněn užit pouze originální autorské dílo dodané mu pro vytvoření díla společností AudioTech, s.r.o. Autor prohlašuje, že jeho práva k vytvořenému dílu nejsou nijak omezená a že na díle nevzná žádná práva třetích osob, s výjimkou práv k originálnímu dílu dodanému mu pro vytvoření díla společností AudioTech, s.r.o. Autor se zavazuje vytvořit dílo v nejvyšší kvalitě, profesionálně a s odbornou péčí.

3. Autor se zavazuje předat společnosti AudioTech, s.r.o. dokončené dílo ve sjednaném termínu plnění. Společnost AudioTech, s.r.o. sdělí autorovi do 60 dnů od předání díla, zda dílo přebírá (schvaluje) či zda požaduje provedení jeho úprav. Nesdělí-li společnost AudioTech, s.r.o. autorovi v uvedené lhůtě, že požaduje provedení úprav díla, je dílo považováno za převzaté (schválené). Bude-li dílo vykazovat odstranitelné vady, které brání užití díla k účelu smlouvou stanovenému, poskytne AudioTech, s.r.o. autorovi k jejich odstranění přiměřenou lhůtu. Autor se zavazuje provést společností AudioTech, s.r.o. požadované úpravy v přiměřené lhůtě stanovené společností AudioTech, s.r.o. Odmítne-li autor dílo přepracovat podle pokynů společnosti AudioTech, s.r.o., má AudioTech, s.r.o. právo od smlouvy odstoupit v části týkající se vadného plnění nebo v části smlouvy týkající se dosud nesplněných závazků. Autorovi náleží v takovém případě poměrná část odměny sjednané v čl. III. této smlouvy stanovená v závislosti na rozsahu a kvalitě díla již vytvořeného.

4. Autor se zavazuje provést drobné úpravy díla i po jeho převzetí (schválení) dle požadavků AudioTech, s.r.o., nejdéle však do doby konečné realizace díla ve formě české verze pořadu; odměna za tyto úpravy je již plně zahrnuta v odměně dle článku III. této smlouvy.

5. Autor se zavazuje, že po podpisu této smlouvy nepřijme žádný závazek, který by časově, věcně nebo jinak mohl ohrozit řádné splnění této smlouvy. Autor se zavazuje oznámit společnosti AudioTech, s.r.o. neprodleně jakékoliv okolnosti, které by mohly nepříznivě ovlivnit plnění této smlouvy. V případě porušení těchto povinností na straně autora je společnost AudioTech, s.r.o. oprávněna od smlouvy odstoupit s účinky od doručení oznámení o odstoupení autorovi a uplatnit právo na náhradu vzniklé škody.

6. V případě, že autor vlastní vinou poruší povinnosti z této smlouvy tak, že nepředá společnosti AudioTech, s.r.o. bezvadné dílo v termínu plnění dle čl. II. této smlouvy resp. v případě odstranitelných vad ani v dodatečně poskytnuté lhůtě nebo bude-li dílo vykazovat i po provedení případných požadovaných úprav vady, je AudioTech, s.r.o. oprávněna uplatnit vůči autorovi smluvní pokutu ve výši jednonásobku celkové částky odměny autora podle čl. III. této smlouvy. Tím není dotčen nárok AudioTech, s.r.o. na náhradu škody, vzniklé porušením takového smluvní povinnosti autora.

7. Autor je plně odpovědný za škodu vzniklou AudioTech, s.r.o. pozdním nebo nekvalitním plněním jeho povinností z této smlouvy vyplývajících, a to podle příslušných ustanovení občanského zákoníku.

8. Smluvní strany se dohodly, že AudioTech, s.r.o. je oprávněna snížit odměnu vyplácenou autorovi dle této smlouvy o náklady spojené se zasláním odměny poštovním poukázkou na adresu autora v případě, že autor neuvede číslo svého bankovního spojení.

AudioTech, s.r.o.
Koperníkova 6/794, 120 00 Praha 2

tel.: +420 224 409 800, fax.: +420 224 409 899
info@audiotech.cz, www.audiotech.cz

IČO: 26143330
DIČ: CZ26143330

PŘÍLOHA P II: SMLOUVA S DABINGOVÝM STUDIEM Č. 2

10. Smluvní strany dále ujednaly, že autor nebude bez vědomí a předchozího písemného souhlasu AudioTech, s.r.o sdělovat obchodnímu partnerovi ani jiné třetí osobě žádné cenové, honorářové ani kalkulační údaje, jakožto ani jiné informace týkající se smluvních stran a obsahu této smlouvy, které autorovi vejdou ve známost v souvislosti s plněním této smlouvy. Porušení tohoto ujednání může být důvodem k okamžitému jednostrannému odstoupení od této smlouvy ze strany AudioTech, s.r.o. Kromě toho vzniká v takovém případě společnosti AudioTech, s.r.o. nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši jednonásobku odměny autora.

11. Autor se zavazuje vrátit AudioTech, s.r.o. nejpozději při předání díla veškeré podklady poskytnuté mu společností AudioTech, s.r.o. pro vytvoření díla a nepožítovat z nich jakékoli kopie a rozmnoženiny. V případě, že autor tento svůj závazek poruší, bude povinen uhradit AudioTech, s.r.o smluvní pokutu ve výši jednonásobku odměny autora podle této smlouvy a nahradit mu vzniklou škodu.

V.

Udělení oprávnění k výkonu práva dílo užít (Licence)

1. Autor touto smlouvou poskytuje AudioTech, s.r.o. výhradní, časově neomezené oprávnění k výkonu práva dílo užít (výhradní licenci) při výrobě a užití audiovizuálního díla (reklamního spotu, filmu, AV záznamu či jakéhokoliv jiného druhu záznamu) na celou dobu trvání autorskoprávní ochrany pro území celého světa, a to vcelku nebo v částech, následujícími způsoby:

- a) k užití díla jakýmkoli technologickým postupem a ve všech formátech, zahrnující svolení beze změny nebo po zpracování či jiné změně zařadit dílo do jiného díla nebo spojit dílo s jiným uměleckým či jiným dílem, zaznamenat nebo nechat zaznamenávat dílo na prvotní zvukový, zvukově obrazový či jakýkoliv jiný záznam a na libovolný počet kopií záznamu všemi technickými prostředky (zejména v analogové a digitální podobě) na všechny druhy nosičů, ve všech formátech a podobách obrazu, černobíle i barevně,
- b) ke zveřejnění vytvořeného díla jakýmkoli známým způsobem,
- c) k rozmnožování vytvořeného díla, tj. ke zhotovování dočasných nebo trvalých přímých nebo nepřímých zvukových nebo zvukově obrazových rozmnoženin díla, a to jakýmkoli prostředky, v jakékoli formě včetně elektronické formy, jak ve spojení on-line tak off-line, v libovolném množství, a to za účelem zpřístupňování díla prostřednictvím těchto rozmnoženin,
- d) k rozšiřování originálu nebo zvukové nebo zvukově obrazové rozmnoženiny díla v libovolné formě, formátech a množství, tj. ke zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem,
- e) k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny vytvořeného díla, tj. ke zpřístupňování díla za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla k dočasné osobní potřebě,
- f) k půjčování originálu nebo rozmnoženiny vytvořeného díla, tj. ke zpřístupňování díla zařízením přístupným veřejnosti nikoliv za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla k dočasné osobní potřebě,
- g) ke sdělování vytvořeného díla veřejnosti, tj. ke zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově, v analogové nebo digitální podobě včetně zpřístupňování díla způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo podobnou síť; tato licence zahrnuje provozování díla ze záznamu a jeho přenos, vysílání díla rozhlasem a televizí, přenosem rozhlasového a televizního vysílání v rozsahu podle § 5 19-23 autorského zákona, libovolně často, v libovolném množství a libovolných formátech a všemi způsoby,
- h) k užití díla k výrobě, rozmnožení a rozšiřování propagačního materiálu pro účely šíření díla (údajů o jeho obsahu, propagačních klipů, upoutávek k dílu apod.) včetně použití jména, biografie a podoby autora pro tyto propagační účely, a to všemi způsoby propagace ve všech médiích, včetně práva krátit nebo upravovat dílo pro propagační účely při respektování autorských práv výrobce pořadu a práva odvyšlat dílo celé nebo po částech,
- i) k zařazení vytvořeného díla do elektronických databází a k jejich zpřístupňování veřejnosti libovolným způsobem, libovolně často.

2. Autor v rámci poskytnutí licence uděluje touto smlouvou svolení AudioTech, s.r.o. a třetím osobám dílo propagovat a nechat je použít v reklamách společnosti AudioTech, s.r.o. a třetích osob za účelem propagace výrobků, služeb a značek společnosti AudioTech, s.r.o. a/nebo třetích osob.

3. Autor dále souhlasí s tím, aby bylo dílo jakkoliv upravováno písmem, obrazově i zvukově, a to ohledně formy i obsahu díla.

4. AudioTech, s.r.o. je oprávněna nabytí oprávnění tvořící součást licence zcela nebo zčásti poskytnout třetím osobám (podlicence). Autor tímto uděluje souhlas s tím, aby AudioTech, s.r.o. postoupila práva a povinnosti z této smlouvy v plném či omezeném rozsahu na třetí osoby, a to včetně práva udílet těmto osobám svolení k dalšímu postoupení práv a povinností z této smlouvy. V případě poskytnutí podlicence nevzniká autorovi v souvislosti s jejím poskytnutím třetím osobám žádný nárok.

5. Autor závazně prohlašuje a zaručuje, že je oprávněn jednat vlastním jménem o podmínkách této smlouvy v celém rozsahu včetně jejího podpisu a že neseví své právo udělovat oprávnění k výkonu práva dílo užít v rozsahu uvedeném v odst. 1 tohoto článku (včetně práva inkasovat odměnu za toto užití) výhradně žádné ochranné organizaci nebo umělecké agentuře či jakékoli jiné třetí osobě. Autor je povinen nahradit společnosti AudioTech, s.r.o. veškerou škodu, která jí vznikne v důsledku nepravdivosti tohoto prohlášení.

6. Autor se zavazuje, že právo na odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele - společnosti AudioTech, s.r.o. - podle § 53 odst. 1 autorského zákona neuplatní před uplynutím 50 let ode dne podpisu této smlouvy. Autor není oprávněn udílet svolení k zařazení díla do jiného audiovizuálního díla či zařadit je do takového díla sám po dobu trvání licence. Autor je povinen po dobu platnosti a účinnosti této smlouvy se zdržet výkonu práva dílo užít způsoby, k nimž podle odst. 1 tohoto článku licenci udělil. V případě porušení svých závazků uvedených v tomto odstavci, se autor zavazuje zaplatit společnosti AudioTech, s.r.o. smluvní pokutu ve výši čtyřnásobku odměny autora podle této smlouvy.

7. Strany se dohodly, že AudioTech, s.r.o. není povinna licenci využít.

8. Licence udělená na základě této smlouvy resp. práva a povinnosti z ní vyplývající přecházejí při zániku AudioTech, s.r.o. na jejího právního nástupce.

VI.

Závěrečná ustanovení

1. Právní režim této smlouvy se řídí autorským zákonem a občanským zákoníkem v platném znění. V případě, že by některé ustanovení této smlouvy bylo v rozporu s příslušnými právními předpisy, pozbývá toto ustanovení platnosti. Ostatní ustanovení této smlouvy zůstávají pak nadále v platnosti. Smluvní strany se zavazují ustanovení, které pozbude platnosti z důvodu svého rozporu s platnými právními předpisy, nahradit bez zbytečného odkladu ustanovením novým, jehož znění bude nejlépe odpovídat obsahu a účelu původního ustanovení.

2. S výjimkou případů výslovně uvedených v této smlouvě, nelze od této smlouvy jednostranně odstoupit ani jí vypovědět. Tuto smlouvu lze měnit pouze dodatkem, podepsaným oběma stranami.

3. Obě strany prohlašují, že svými podpisy stvrzují souhlas s touto smlouvou, které rozumějí a ke kterým nemají výhrad.

4. Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami. Vyhotovuje se ve dvou exemplářích s platností originálu, po jednom pro každou smluvní stranu.

V Praze dne 20.11.2012

.....
umělec

AudioTech, s.r.o.
Kopernikova 6/794, 120 00, Praha 2

tel.: +420 2244 09 800, fax.: +420 22 4409899
info@audiotech.cz www.audiotech.cz

IČO: 26143330
DIČ: CZ26143330

Kopie
IČO: 26143330
Ivan Kadeřávek, jednatel
+420 2244 09 800, +420 2244 09 899